

DOMOLJUB

Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 8 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za Ameriko in druge tuje države 6 K). — Posamezne številke se prodajajo po 10 vinarjev.

S prilogami:
Naš kmečki dom, Društvenik, Naša gospodinja

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Štev. 51.

V Ljubljani, dne 19. decembra 1912.

Leto XXV.

Vera po zadnji štetvi.

Avstrija je imela po zadnjem štetju leta 1900 28 milijonov, 150 tisoč 708 prebivalcev. Med njimi jih je bilo katoličanov rimskega obreda 22,530.196, grškega obreda pa 3,417.223; torej vseh katoličanov 25,947.419. Vseh drugih je bilo torej 2,203.289. Iz teh številke se jasno vidi, da je naša država v ogromni večini katoliška. Samo v eni deželi — v Bukovini — nimajo katoličani večine. Izmed 800.098 prebivalcev jih je 124.747 katoliške vere obeh obredov; razkolnikov — Romanov in Rusinov — ima ta dežela 547.603. Razkolni Srbi imajo tudi precejšnje število v Dalmaciji. Izmed 645.666 prebivalcev je tamkaj Srbov 105.335.

Glede na vero so važne zlasti te-le reči:

1. Judov ima naša država največ izmed nekatoličanov, namreč 1,313.698. Po posamnih deželah, kjer jih je večje število, se delijo tako-le:

Dol. Avstrija .	184.779; med njimi na Dunaju 175.318.
Trst	5.498.
Tirolsko	1.324.
Češko	85.826; med njimi v Pragi 18.041*
Moravsko	41.158; med njimi v Brnu 8945.
Šlezija	13.442.
Galicija	871.906.
Bukovina	102.919.

Sorazmerno najmanj judov je na Kranjskem; našli so jih 146 med 525

* Nemcev je v Pragi 18.753. Večina judov se šteje k Nemcem.

tisoč 995 prebivalci; torej imamo Kranjci nekako enega juda na vsakih 4000 prebivalcev. Povprek je pa v Avstriji na 1000 ljudi 46 judov. Pravzaprav to ni veliko, toda vendarle judje v marsičem gospodujejo. Na dunajskem vseučilišču je judovskih profesorjev nad eno tretjino. Velike časopise imajo vse v rokah. Zunanji svet bere izven Avstrije domala izključno samo dunajske liste; potemtakem peščica judov tolmači po svetu naše javno mnenje, seveda v svojem zmislu. Visoki uradniki in zastopniki naše države po državah se tudi iz judovskih listov uče, kakšne so naše razmere. V veliki trgovini in na denarnem trgu so judje gospodarji. Veliki denarni bogatini so z malimi izjemami sami judje. Država je pri njih zadolžena; njihov denar gospodari v velikem obrotu; delavci so v njihovih rokah. Iskreno nas veseli, da smo Kranjci in sploh južni Slovani prosti judovstva. Med nami in med Hrvati naše polovice jih je zelo malo in so brez pomena. V Galiciji kmet ne more zato nikamor, ker ima jud domala vse gostilne in vso trgovino v svojih rokah; podobno je tudi v Bukovini. Celo na Češkem ima mnogo več moči jud, nego pri nas. Ponosno lahko rečemo: če jud ne more nad nas in mu med nami nikakor ne kaže, se homo tem ložje varovali Nemca, ki sam najbolj zdihuje pod judovskim jarmom.

2. Zalostne so številke, ki nam kažejo, kako se širi v naši državi brezverstvo. Ljudi, ki so se izbrisali iz vsake vere, je bilo leta 1900 samo 6149; med temi nad 3800 na Dunaju in na Češkem. Leta 1910 so jih pa našli 20 tisoč 789. Prav po vseh deželah so napredovali. Samo na Češkem jih je skoraj 10.000 prirastlo. Na Kranjskem smo zadnjih 10 let napredovali pri brezvercih od 11 na 32, na Goriškem od 22 na 53, na Koroškem od 14 na 68, na Šta-

jerskem od 148 na 343, v Dalmaciji od 2 na 32. Agitacija za brezverstvo, ki jo pri nas vodi »Svobodna Misel«, in ki zanjo pripravljajo tla liberalci, še ni tako močna, da bi zajela kako večje število ljudi, toda zavedati se moramo, da je vsled liberalnih napadov marsikje tako obledela verska misel, da je treba računati na vsak način tudi s to nevarnostjo.

3. Protestantje so zagnali svoj čas, pred dobro desetimi leti, silno agitacijo med Nemci, naj bi se Nemci odpovedali katoliški veri in postali protestantje. Ta reč je res, zlasti po mestih med liberalnimi Nemci, ki so bili v verskem oziru že tako malovredni, vzela precejšnje število. Zdaj je pa ponehala in marsikatera družina, ki je v prvem šumu zatajila katoliško vero, se je med tem že vrnila nazaj. Če pomislimo, koliko pastorjev so nagnali iz Nemčije, da so oznanjali »Proč od Rima«, tirali Nemce v protestantstvo, in koliko sto in stotisoč kron je iz-Nemškega, od Südmarke in nemškega šolskega društva šlo za protestantovsko agitacijo, potem so nastopne številke le majhne: Med 1000 ljudmi jih je bilo leta 1900 malo manj nego 19 protestantov; leta 1910 pa 20 in pol.

Povejmo še eno: Izmed vseh avstrijskih dežel je Kranjska najbolj katoliška. Izmed 1000 prebivalcev ima domala 997 katoličanov; za njo pride Tirolska z 990 katoličani na 1000 ljudi. Najmanj judov sorazmerno med vsemi deželami, in največ katoličanov! Ohranimo to čast tudi zanaprej!

Ali bo vojska?

Ali bo vojska?! Tako se vse rado vedno vprašuje. Za vojsko se vse zanima. Saj ni čudno! Vojska tako živo zareže v življenje ljudstva, ima take nasledke za vse javno in družinsko življenje, da se čuti od nje vsak živo prizadetega. — No, upamo, da se bodo zamotane razmere med državami razmotale — brez meča, in da bo krvava vojska šla srečno mimo nas. Seveda država kliče fante v orožje zato, da je za vsak slučaj pripravljena, da je kdo ne zaloti nepripravljene in da nasprotniku pokaže svojo moč, češ: pogledaj, koliko nas je; če imaš korajžo, pa pridi poizvedet, po čim je pri nas maslo!

Kajpada s tem še niso ugnani in premagani vsi sovražniki. Imamo zunanje, imamo pa tudi notranje sovražnike. Ti notranji sovražniki so časih hujši in nevarnejši od zunanjih; zato pa lahko toliko več škodujejo. Enega takih notranjih sovražnikov že nekoliko poznamo: alkohol se imenuje. O njem je rekel slavni angleški minister Gladstone: »Alkohol jih pokonča več, kakor kuga, vojska in lakota.« — Tako je na Angleškem in drugod po svetu, in tako je tudi pri nas. Morebiti bo kdo rekel: Temu-le možu se je pa malo zareklo. Pa se mu ni! Nič preveč ni rekel. Navadna vojska pač pozanje veliko tisoč mož. Toda taka vojska ni vsak dan, pa tudi ne vsako leto; ampak v vsaki državi komaj na dvajset let. In vojska v sedanjih časih tudi ne traja dolgo, kakor vidimo na Balkanu. Kako hitro so zaplesali s Turkom — in ležal je na tleh! — Alkohol pa ne deluje — z drugo besedo: pijančuje se pa ne samo na vsakih 20 let, ampak leto za letom in dan za dnem brez prestanka; in ne samo tukaj ali tam, ampak povsod, lahko rečemo po celem svetu: v omikanih državah evropskih kakor v divjih pustinja Afrike in Avstralije. In mi Slovenci v tej reči ravno — nismo zadnji. Teden za tednom in skoro dan za dnem poročajo časniki o velikih nesrečah, ki jih ima na vesti ta navidezni prijatelj človeštva, ta potuhnjeni hinavec, ta zavratni morilec. Samo v dveh mesecih — oktobra in novembra — je »Slovenec« poročal o 24 takih nesrečah: eden je utonil, drugi se pobil, tretjega so zaklali, četrti — 17letni fante — se je za stavo žganja od smrti napil itd. itd. itd. To vendar niso male reči, prosim vas, v dveh mesecih 24 takih nesreč! Skoro vsak drugi dan ena! V enem letu je to 144; v desetih letih 1440, v dvajsetih 2880. In to samo pri nas na Slovenskem! Pa to še niso vse nesreče, ker vse ne pridejo v časnike. In opisane so sploh le najhujše nesreče; manjših prask in poškodb in neumnosti je pa storjenih nešteto. — Vprašamo: ali to ni prava vojska, če se ljudje na tisoče moré? Ali ni pravi turek, ki naše fante in može v tolikem številu kolje?!

Čudno, neverjetno potrpežljivi in prizanesljivi so ljudje nasproti sovra-

niku, ki take reči med nami uganja! Vsakega sovražnika se ljudje otresa, samo tega ne. Še zamerijo, če jih kdo opomni: »Pazite, ta ima hude zobe; lahko vas ugrizne!« Tudi vse gosposke mu dajo mir; noben žandar ga ne preganja. Vsakemu drugemu je prepovedano, — alkohol ima pravico moriti!..

Pa četudi bi nikogar ne umoril, — kolika škoda na drugih straneh! Koliko se trudijo poslanci in drugi prijatelji ljudstva, tudi dežela in država, da bi se ljudem življenje zboljšalo, da bi v dobrem napredovali. Kaj pomaga, — ko alkohol podere vse! Pravim: vse! Ljudje vkljub vsemu napredku ne pridejo nikamor naprej. Dolgovi se le množijo. Najboljši kmetijski večak na Kranjskem je izrekel te-le spomina vredne besede: »Mi storimo vsako leto korak naprej, dva pa nazaj.« Kam pelje taka pot: en korak naprej, dva pa nazaj, to vsak ve. In dostavil je še: Vsak napredek je nemogoč, dokler alkohol vlada tako.

Te razmere pravim prijateljem ljudstva ne morejo biti všeč. Deset let že kličejo na vojsko zoper tega sovraga. Počasi se ljudje dramijo. Polagoma, prav počasi začenjajo spoznavati, da vendar ni prav, da se toliko pije, ampak da bi bili ljudje veliko bolj srečni, zdravi, pidojlni in bogati, ko bi to poodenjen pijančevanja zaježili.

Poveljniki v tej vojski nas vabijo na nov naskok na sovražnika. Poglejte naslednje vabilo in program! Kako raznovrstno in dovršeno je sestavljen! Kako različni ljudje bodo govorili in iz raznih krajev: duhovniki in zdravniki, sodniki in učenci. Vsak bo od svoje strani sovražnika pokazal v pravi luči. Slaba se ti bo godila, alkohol! Za kmete bo gotovo najbolj zanimivo predavanje ravnatelja kmetijske družbe, cesarskega svetnika Gustava Pirca. Pa tudi ženske pridejo do besede. Izvrstna katoliška učiteljica Antonija Štupca iz Maribora bo govorila v njih imenu in jih vabila, bodrila na sveto vojsko zoper morilca — alkohol.

Vprašamo še enkrat: Ali bo vojska?! — Upajmo, da je z zunanjimi sovražniki ne bo — sovražnika, ki v naši sredi mori — temu pa vojsko neizprosno. Ta dan — v nedeljo dne 29. decembra — bo mobilizacija. — Kdo si upa v to sveto vojsko? Pijancev in zaspancev ne potrebujemo; zavednih, brihtnih in naprednih vojnikov potrebujemo. Taki naj pridejo — pa naj so mladi ali stari, moški ali ženske!

Da, po vojski na Balkanu — na vojsko proti alkoholu! Posnemajmo junaške Bulgare in Srbe, ki jih splošno hvalijo kot jako trezen narod in ki v turški vojski niso pili nobenega alkohola. Posnemajmo jih v treznosti; posnemajmo tudi v junaštvu proti turčinu — alkoholu!

Sporod kongresa pa je sledeči:

VABILO

na

III. SLOVENSKI PROTIALKOHOLNI KONGRES

ki ga priredita

Protialkoholna zveza »Sveta vojska« in »Društvo zdravnikov na Kranjskem«

ob

desetletnici protialkoholnega gibanja na Slovenskem.

Čas kongresa: Nedelja, 29., in ponedeljek, 30. decembra 1912.

Kraj zborovanja: Velika dvorana hotela »Union«. Vhod od spredaj: z Miklošičeve ceste.

I. Nedelja, 29. decembra:

Ob 8. uri v stolnici tiha sv. maša v namen kongresa.

Pričetek zborovanja ob 9. uri dopoldne.

Razpored:

a) Dopoldne:

Otvoritev.

Nagovor predsednika »Društva zdravnikov« dr. Demetra viteza Bleiweisa-Trsteniškega.

Nagovori oficijelnih zastopnikov.

Pozdrav zastopnika hrvaške protialkoholne organizacije.

Referati:

1. Janez Ev. Kalan: Zgodovina protialkoholnega boja na Slovenskem.

2. Dr. Avgust Levičnik: Alkohol in tuberkuloza.

3. Ces. svetnik Gustav Pirc: Alkohol in poškodbe — s posebnim ozirom na izkušnje na balkanskih bojiščih.

b) Popoldne:

5. Sodni svetnik Fr. Milčinski: Alkoholizem, kapitalizem, birokratizem.

6. Dr. Anton Schwab (Celje): Poljudna zdravniška predavanja o alkoholizmu.

7. Učiteljica Antonija Štupca (Maribor): Ženstvo — v boj proti pijančevanju!

8. Skioptične slike o alkoholizmu. Kaže in razlaga L. Puhar.

K temu predavanju je povabljen poseben delavstvo.

Zborovanje »Društva zdravnikov« ob 6. uri zvečer v »srebrni dvorani«.

Zvečer v deželni gledališču uprizoritev iz francoščine prevedene drame »Ubijalec« (alkohol) v petih dejanjih. Začetek ob pol osmih.

II. Ponedeljek, 30. decembra:

Pričetek ob 9. uri zjutraj.

Razpored:

a) Dopoldne:

Otvoritev.

Nagovor predsednika »Društva zdravnikov«.

Referati:

1. Ravnatelj dr. Janko Bezjak (Gorica): Vpliv alkohola na vzgojo.

2. Učiteljica Antonija Štupca: Sve-
ta vojska v šoli.

3. Nadučitelj Rudolf Horvat: Alko-
holizem in politika.

4. Katehet Ivan Tomažič: Alkoholizem
v katehezi.

b) Popoldne ob dveh:

5. Dr. Anton Schwab: Fiziološki
učinki alkohola na človeštvo, posebno
na otroško telo. Demonstracija s pre-
parati.

6. Učitelj Miloš Svanjak (Koroško):
Alkoholizem na Koroškem in narodna
obramba.

Nato:

Občna zborava duhovske in učiteljske
protialkoholne zveze.

Razgovor:

a) Zakaj protialkoholno delo tako
počasno napreduje?

b) Kako doseči, da bi se delo po
celi deželi intenzivno začelo?

c) Katero orožje proti pijančevanju
dajejo sedanje postave.

č) Slučajnosti.

Oficielni zastopniki in zastopniki
društev so naprošeni, da bi se hoteli v
prednji dvorani priglasiti.

Za ponedeljek so posebno povabljeni
gg. učitelji in katehetje, vstop pa je
dovoljen vsakomur.

Posebej so še povabljeni izvenkranjski
Slovenci, ker shod je vseslovenski.
— V ponedeljek ob 1. uri popoldne v ve-
liki dvorani sestanek izvenkranjskih
zastopnikov, kjer se bodo zasnovala po-
krajinske centrale za Štajersko, Koroško,
Goriško in Tržaško.

Vesti z Balkana.

POROČILA O POGAJANJH ZA MIR.

St. James. Zastopniki Balkana v
Londonu.

Odposlanci vseh balkanskih držav
so prišli te dni v London, glavno mesto
velikega angleškega kraljestva. V tem
največjem mestu na svetu se ima sedaj
odločiti usoda balkanskih kristjanov.
Pogajanja, ki se bodo vršila, pa niso
največje važnosti samo za Balkan, am-
pak za vso Evropo. Oči vseh narodov
so sedaj uprte v London. Tudi angleška
vlada pojmuje važnost teh pogajanj in
je zato odposlanca kar najlepše spreje-
la. Sir Grey, prvi angleški minister, jih
je svečano sprejel in pogostil, kralj pa
jim je odkazal za zborovanje in posve-
telo svojo lastno palačo, ki se imenuje St.
James. Ta palača stoji v onem delu
mesta, kjer je največ poslaništev tujih
velevlasti in tudi uradi angleških mini-
strstev. Zato je zelo pripravno to po-
slopje za posvete. — Prvo zborovanje
se je vršilo v ponedeljek 16. t. m.

**Medsebojni sporazum balkanskih za-
veznikov.**

Mnogo dela si je napravilo svetovno
časopisje z vestjo, da so se balkan-

ske države sprle med seboj. Kakor se
kaže, so bile te vesti vsaj nekaj preti-
rane. Zastopniki vseh balkanskih držav
namreč odločno izjavljajo, da ni med
njimi resnega spora. Povdarjajo sami,
da so ravno sedaj, bolj kot kdaj prej
potrebni sloge, ko se gre za to, da po-
kažejo svojo moč tudi pri pogajanjih.
— Po dokončanih mirovnih pogajanjih
hočejo ostati odposlanci Bulgarije, Sr-
bije, Črnogore in Grške še v Londonu,
da se dogovore tudi o medsebojnih
mejah.

Turki, Bulgari pa Odrin. Vznemirjajo- če vesti.

Bulgarsko časopisje te dni jako
ostro piše proti Turčiji. Vsa Bulgarija
je namreč prepričana, da je treba boj
nadaljevati do zadnje kaplje krvi, če
se ne bi hoteli Turki udati in ne bi pre-
pustili Odrina. Bulgari hočejo proti
Turčiji mejo na črti Midija-Rodosto,
tako da bi jim prišla v roke vsa slavna
bojišča krog Lozengrada, Odrina in Lü-
le Burgasa.

Turki pa so tudi postali mogočnej-
ši. Njihovi odposlanci, posebno pa čast-
niki premagane armade, hočejo na
vsak način, da Odrin ostane v turških
rokah in sicer tako, da tudi nobene
utrdbne ne bi bilo treba podreti. Sklicu-
jejo se na to, da so sedaj ojačili svojo
armado, ki da bo sedaj vrgla Bulgare
nazaj. Pri Cataldži da stoji sedaj Bul-
garom nasproti 170.000 z vsem dobro
preskrbljenih mož.

Ker tedaj noben nasprotnikov ne
kaže doslej veliko veselja, da bi odne-
hal, se nekateri boje, da se pogajanja
prav kmalu razbijejo.

BOJI NA BALKANU.

Grki pred Valono. Boji za Janino. Zma- go in porazi.

Grki, ki niso sklenili s Turki pre-
mirja, so napeli sedaj vse moči, da iz-
trgajo Turkom kraje, ki leže čisto blizu
grške meje, ki pa jim Grki doslej niso
mogli do živoga. Posebno jih veseli pri-
stanišče Valona, ki so jo s svojim bro-
dovjem začeli blokirati. Po nekaterih
poročilih jo hočejo tudi po suhem na-
pasti.

Več pozornosti vzbuja prodiranje
proti Janini, ki je utrjeno albansko me-
sto. Kolikor se da iz raznih poročil uvi-
deti, mora biti tu zbrana precejšnja
turška moč, kajti sem so pribežali zad-
nji ostanki turške vojske, ki so jo Srbi
pri Bitolju razbili.

Poročajo tudi že o raznih spopadih
med Grki in Turki. Grki so morda za-
čeli s splošnim prodiranjem proti Jani-
ni, ki jim pa ne gre posebno od rok. Do
kajih velikih bitk še ni prišlo. Zanimi-
vo je, da oboji, Grki in Turki, pripove-
dujejo o svojih zmagah in sovražniko-
vih porazih. — Na grški strani se bori
s svojimi prostovoljci tudi laški gene-
ral Garibaldi, čegar oče se je boril v
avstrijsko laških bojih proti Avstriji.

Črnogroci in Skader. Turki nočejo vedeti za premirje.

Črnogorci niso nič kaj veseli vzeli
na znanje vesti, da se je sklenilo pre-

mirje, kajti niso še dovršili svoje nalo-
ge pred Skadrom. Črnogorcem, ki drže
na svojo čast silno veliko, se zdi poni-
ževalno, da ne bodo dobili Skadra z
orožjem, ampak s pogajanjem. Boli jih
zlasti to, da so z raznimi napakami za-
krivili, da niso Skadra brž v začetku z
vso resnostjo in odločnostjo napadli.

Nekako veseli so bili torej, ko so
zvedeli, da Turki v Skadru nočejo nič
vedeti o premirju. Črnogorci so namreč
po sklepu premirja poslali poslanca k
Turkom, ki bi jim naznanil sklep iz po-
gajanj pred Cataldžo. Toda turški po-
veljnik je kratkotalo odvrnil, da spre-
jema taka poročila le od svojega višje-
ga poveljnika in od nikogar drugega in
je poslal poslanca nazaj. Nato pa je brž
spet začel z obstreljevanjem črnogor-
skih postojank.

Hasan Ali Riza bej,

poveljnik Skadra, se je izmed turških
poveljnikov sedaj še najbolj izkazal in
si zagotovil najvišja odlikovanja v bo-
doči Turčiji, seve, če odnese živo glavo
iz Skadra. — Poroča se sedaj, kako si
je znal brž v začetku vojne vsega pre-
skrbeti za mesto in trdnjavo in zadrže-
vati Črnogorce. — Dobil je zato že v za-
četku iz Carigrada naslov gazi, to je
nepremagljivi.

DRUGE VESTI Z BOJIŠČ.

Srbske in bulgarske izgube. Ranjencl.

Sedaj prihajajo vesti o izgubah, ki
niso sicer še čisto natančne, a vendar
dosti zanesljive. Po zadnjih poročilih
bi Srbi izgubili 20.000 mož, mrtvih in
ranjenih. Bulgarske izgube znašajo do
70.000 mož in sicer 20.000 mrtvih, dru-
gih 50.000 je ranjenih.

Še večje so turške izgube. Zahodna
turška armada, ki se je borila proti Sr-
bom, je štela vsega skupaj od začetka
blizu 200.000 mož. Od teh je ostalo sedaj
kajih 20.000, ki so bežali skupaj v Ja-
nino. Vse drugo je razbito. Do 60.000
jih je padlo v bojih, kajih 20.000 je uje-
tih, kajih 25.000 so jih Srbi samo raz-
orožili pa spet izpustili, posebno krist-
jane. Ostali, večinoma Arnavti, pa so
zbežali v svoje hribe nazaj, vsak na
svoj dom. — Kolike izgube so Turkom
zadali šele Bulgari, se še ne more pre-
računati.

Zanimivo je iz te vojne, da se rane
hitro celijo od modernega orožja in da
mnogi ranjenci hite že zopet v bojne vr-
ste. Zlasti rane, prizadete od puškinih
krogel na daljavo, so malo nevarne, če
ranjenec o pravem času dobi pomoč.
Hujše so rane od topovskih krogel, ki
ude trgajo in celo truplo razmesarijo.

Prva vojna smrtna žrte v aeroplanu.

Prvi je bil ustreljen v aeroplanu,
letalnem stroju, v bojih pri Cataldži
Francoz Julij Constantin. Ko je izbruh-
nila vojna, je stopil v bulgarsko službo
in s svojim strojem opazoval iz zračnih
višav turške postojanke in tudi metal
na Turke bombe. Za svojo hrabrost je
bil odlikovan s svetinjo, ki mu jo je
sam car Ferdinand pripel na prsa. Ti-
sti dan, ko je bila pred Cataldžo zadnja

praska, zadela je tudi njega nesreča. Iz višave 1220 metrov je metal bombe na Turke.

Toda ti so ga opazili in streljali nanj v zrak. Res so ga ranili na prsih. Z zadnjimi močmi je obrnil nesrečni aviatik, letalec, svoj stroj, da bi prišel do Bulgarov. Res je prišel stroj do bulgarskih postojank, a njegov vodnik je bil že mrtev.

Bulgarska carica Eleonora in ranjeni vojak.

Bulgarska carica se je v tej vojni posvetila vsa postrežbi bolnikov. Obiskala je že vse bolnišnice po vsej deželi in tolaži ranjence povsod. Navadno nosi kar obleko usmiljene sestre in znamenje Rdečega križa na prsih. Tudi se ne vstraši priprostih del in često sama pomaga lastnoročno, ko pripeljejo bolnike. Zlasti rada in spretno prevezuje težko ranjene.

Te dni je bila v Svilengradu, ko so ravno nesli ranjenca v bolnišnico. Ranjenec jo poprosi, misleč, da je usmiljena sestra: »Sestra, daj mi čašico vode!« Prijazno mu carica odgovori: »Da, jaz sem sestra — carica.« Ves ganjen jo ranjenec pozdravi in ji pove svojo zgodbo in jo prosi, da ji sme poljubiti v znak hvaležnosti vsaj roko. Ko pa se hoče dvigniti, mu odvrne carica: »Leži, le leži, rajša te jaz poljubim.« In sklonila se je na nosila in mu poljubila čelo. — Ranjenec je jokal od veselja in solze mu je brisala — carica.

Iz odrinske okolice. Katoliški misijoni.

Kakor smo že pisali, se nahaja v bližini Odrina več katoliških župnij med Bulgari, za katere skrbi naša bratovščina Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. Bati se je bilo, da bo v vojni vse uničeno. Sedaj je prišlo pismo od enega bulgarskega župnika. Zahvaljuje se Slovincem za poslani darove in toži, kako silna revščina da sedaj tam vlada. Prebivalci, ki niso šli na vojsko, pa oskrbujejo na razne načine bulgarsko armado. Četudi vse vasi niso razrušene, vendar je prebivalstvo gospodarsko uničeno.

Političen pregled

TROZVEZA.

Trozveza zopet obnovljena. Iz njene zgodovine.

Trozveza med Nemčijo, Avstrijo in Italijo se je zopet obnovila. Dne 5. decembra sta šla na Dunaju k našemu zunanjemu ministru Berchtoldu nemški poslanik Tschirsky in laški poslanik duca d'Avarna in podpisala na novo trozvezo pogodbo. Dne 7. decembra pa so uradno izjavili, da je pogodba podaljšana.

Med Avstrijo, Nemčijo in Italijo se je prvič sklenila zveza leta 1883. Njen oče je bil nemški kancler Bismark. Že iz tega se vidi, da je bila ustanovljena

Nemcem v korist, zakaj Bismark je bil tisti, ki je Avstrijo leta 1866. s porazi na Češkem najhuje ponižal. Objavili so pogodbo leta 1888., ko je bilo razmerje med Avstrijo in Rusijo tako napeto, da je Avstrija že zbirala armado na ruski meji. Leta 1891. so trozvezo obnovili na 12 let in potem še enkrat. Sedaj je obnovljena v tretjič.

Podaljšanje trozveze ni presenetljivo nikogar, ker ni nihče mislil na to, da bi se pretrgala, četudi bi morda bilo v avstrijsko korist. Vendar se mnogim zdi značilno, da so jo podaljšali ravno v tem napetem času.

Italijansko mnenje o trozvezi.

Znana stvar je, da si stojita Avstrija in Italija sovražno nasproti, ker Lahih hrepene po Trstu in drugih krajih, kjer bivajo Italijani, vendar sta v trozvezi. To tudi laškemu časopisju in laški javnosti, ki Avstrijo sovraži, ni prav in obnovitve trozveze ni v Italiji nihče vzel z veseljem na znanje. Da, italijansko časopisje je obnoveitev vzelo na znanje kot nekaj naravnost neljubega in celo vladno časopisje nima gorke besede za zaveznico Avstrijo. Z veseljem povdarjajo le to, da se pogodba ni čisto nič izpremenila in lahko zato vrše isto Avstriji sovražno politiko kot doslej. Dobro se jim zdi tudi to, da bodo spet lahko pritiskali na Avstrijo, da neguje Italijane na svojih tleh.

Slovinci in trozveza.

Trozveza sama na sebi za nas ne bi imela slabega vpliva, če bi Avstrija ne bila odvisna zaradi tega od Nemcev in Lahov. Ker pa se naslanja na Nemčijo, imajo avstrijski Nemci večjo korajžo in vlada jim vse dovoli proti Slovincem. Razkričavajo nas celo kot protiavstrijske, če nismo veseli nemške zveze. Isto je z Italijo. V Istri, Trstu, nikjer se vlada ni upala stopiti Lahom na prste prav do zadnjega časa. In sedaj, ko se je zveza obnovila, imamo pričakovati spet laških nasilstev proti Slovincem in Hrvatom.

Poleg tega nam škoduje tak sovražnik kot Italija tudi na drugih poljih, saj moramo biti zaradi nje in obnjeni meji do zob oboroženi.

ZUNANJI POLOŽAJ.

Ali bo res vojna? Srbija in Avstrija.

Avstrijska diplomacija se sedaj menda prav ne ve, kaj naj stori, ali naj se s Srbijo mirno pogodi ali naj udari. Mešana položaj dve struji, ena, ki zahteva, da se Srbijo napade in čisto poniža in druga, ki želi, da se reši čast Avstrije mirnim potom.

Pretekli teden je bila napetost na vrhuncu. Že so prihajale vesti, da se napove Srbiji vojna. Toda izkazalo se je, da so bile te vesti prehitre in pretirane. Nihče sedaj ne ve, kaj prinesejo naslednji dnevi.

Če bo hotela naša diplomacija, se bo vojni najbrž lahko ognila, ker Srbi izjavljajo, da so pripravljene skleniti

glede Albanije kompromis in za konzula Prohasko dati zadoščenje. Le če bi Avstrija stavila take pogoje, ki bi Srbijo poniževali, bi prišlo do vojne ali pa če se Rusija odloči, da Srbe z vso svojo armado podpira.

Res je, da se Avstrija in tudi Srbija pripravljata, da v skrajnem slučaju udarita, a take priprave veljajo v prvi vrsti za slučaj, če se spor mirno ne reši in pa da se pri pogajanjih lahko sklicuje na pripravljenost armade.

Prohaskova zadeva.

O tej stvari smo že pisali. Dasi ni tolike važnosti, da bi moralo priti do resnih zapletljajev, vendar zgodbo konzula Prohaska nemški listi izrabljajo v to, da hočejo Srbijo prisiliti k ponižanju. Prohaskova zadeva v vseh podrobnostih še sedaj ni jasna, gotovo pa je toliko: Prohaska je živ in zdrav, dasi so nemški listi pisali o njegovem mučenju in smrti strašne reči. Dalje je sedaj jasno, da je Prohaska nepostavno postal proti Srbom, da so pa tudi Srbi v njegovi zadevi šli predaleč in prekršili mednarodno pravo. — Kakor že rečeno, so Srbi pripravljene dati primerno zadoščenje za prestopke in je zato upati, da se radi tega človeka ne vname vojna.

Konferenca v Londonu.

Skoro gotovo se vrši prav v kratkem v Londonu konferenca, posvetovanje poslanikov raznih držav, veselih, o sedanjem napetem položaju. Mnogi upajo, da se na tej konferenci reši tudi spor med Avstrijo in Srbijo. Listi že prinašajo poročila, kaj da zahteva Avstrija na tej konferenci. Prvič zahteva, da se Srbija ne dotika Albanije, potem pa da ne pride nobeno albansko pristanišče v druge roke. Drugič hoče Avstrija, da odškoduje njene izgube, ki so jo zadele v trgovini vsled izpremembe turških mej. Tretjič želi izpremembo trgovinskih pogojev na Balkanu v svojo korist.

Rusko - francoski dogovor glede Balkana.

Srbijo podpira s svojo veljavo — kar smo že omenili — Rusija in z njo zvezana Francija. Sedaj poročajo celo o nekem dogovoru med Francozi in Rusi glede na Balkan. Ruska in francoska vlada sta se zedinili, da je obmejitev Albanije prepustiti balkanskim državam. Podpirali bosta tudi Grke, da dobe Janino. Končno pa hočeta vendar svétovati Srbom, naj se glede Drača udajo in zadovolje s črnogorskim pristaniščem. — Rusi in Francozi se dogovarjajo tudi glede vpliva na Libanonu v Siriji. Tam imajo namreč Francozi protektorat, zaščito nad katoličani, kar bi radi še razširili.

Rumunija in sedanjí položaj. Ruska prijaznost.

Precej nejasno vlogo igra v sedanjem zapletenem mednarodnem razmerju Rumunija. Prejšnje čase je stala v velikem prijateljstvu z Avstrijo, sedaj pa se ne ve, kako se premisli.

Nešetokrat je že šel okrog hiše, govoril sam s seboj, zdaj prijazno, potem osorneje. Ni videl zemlje, vendar zavest, da je njegova, koder hodi, ga je gnala, da ni mogel mirovati na klopi. Vendar je bilo tako žalostno kakor prvi dan po pogrebu. Nikjer ni bilo veselega glasu, bilo je življenje, ki ga moreta živeti samo dva možaka. Oče je bil trd kakor kamen, sin je čakal, da se more oženiti. Niti enkrat ni mislil stari, da bi dobila deklo k hiši — še zadnje živinče je prodal. Sam si je bil priženil deklo, z ženo je umrla dekla in gospodinja in sin bo spet priženil gospodinjo. Če je ženska pri hiši, je poln tudi hlev, sicer ga ni treba. A zemlja, ta zemlja je še njegova, te mu ne more odvzeti nobena moč, nobena nesreča. Ko je hodil okrog hiše, brez palice, ga je tolažila samo misel: »Moje si, moje — nikdo mi ne more vzeti.«

Od daleč je zamukalo. Starec je privzdignil glavo. »Gre, gre, pelje živino!« In spet je zamukalo. »A ta čuden glas — se je zavzel.

Jernejec je pripeljal kravo, lepo lisko, ki naj prva oznanja novo življenje pri hiši.

»Pa si dolgo hodil!«

»Teško je bilo z živinčetom. Vedno se je ustavljala.«

»Čudno muka!« Potipal je žival. »Dal sem ti celo premoženje, pogledal bi bil, da bi dobro kupil. — Trese se — preveč si jo gnal.«

Jernejcu se je bral na obrazu čuden strah, tesno mu je postajalo pri srcu.

»Čudno hrope! Ti si gotovo srečal študenta — mimo hiše je šel. Uročil jo je.«

Starcu so zatrepetale vse žile na obrazu, brez besed je s čudno naglico prital po veže in prinesel posodo blagoslovljene vode in začel kropiti kravo. Jernejec jo je odvedel v hlev — kjer je legla na tla.

»Če bo to — če se bo to zgodilo, potem — oče je govoril trdo — v hiši je bilo temno — »potem bo konec vsega. Ali veš, da rajše umrjem, kakor pa da bi prišlo prekletstvo v našo hišo?«

»Kako vendar mislite?« je ugovarjal zmedeno sin.

»Glej, hišo pripravljajš za svatbo, ali pa veš, da sem pod pragom hranil ta denar, ki ga zdaj razkopavaš, in ne pomisliš, da sem ga prislužil še jaz!«

»Vem — pa saj sem tudi jaz delal vedno samo za hišo, da sva se mogla preživeti, čeprav sva bila sama.«

»Povem ti le, da boš razsipal mojo kri, v prokletstvo jo boš metal, če me ne boš ubogal.«

»Ko bo delo pri kraju, se bova vze-la, to je zdaj gotovo.«

»Pa mene ne bota vabila. Kaj je rekla ona, ko si ji povedal, da oni ne sme več k hiši?«

»Nisem je še vprašal.«

»Čemu tajiš? Povem ti še enkrat:

kdor ne uboga očeta, je ničvreden, kdor pa umori očeta, tudi ljudi ni vreden in zasluži, da ga kamenjajo in tudi sestra ga mora izbrisati iz srca. Pa ti je obljubila.«

»Ne.«

»Ti boš seveda pustil —«

»Vi ste moj oče, ona pa bo moja žena.«

»Ne bom ne oče in ona ne bo tvoja žena.«

Tisti čas se je dopolnilo, kar je začrtala najvišja roka že od nekdanj v zgodovino nesreče Hriba in Holma. Kakor zadnja jeza se je zbrala nad planino nevihta. Veter je zaplesal po Hribu kakor zli duh in stresla so se vsa okna.

»Ali slišiš, kako Bog govori, jaz sem že izgovoril,« je rekel oče. — Sin pa je molčal. Zunaj so se rodili viharji, pripogibali drevje in tulili kakor gladni volkovi, ki iščejo žrtve.

Tedaj se je Jernejec spomnil študenta in obšel ga je strah.

»Oče, ali veste, da boste nocoj morda krivi smrti?«

Nič odgovora.

»Oče, zaradi vas in drugih zdaj revež bega brez strehe, mesto da bi v miru sedel pri mizi.«

»Kakor je božja volja,« je odgovoril starec s čudno izpremenjenim glasom. Tisti čas je sedla groza za mizo in videla sta jo oče in sin; trdovratno je sedela in gledala starca in mladeniča naravnost v oči.

»Še nocoj bi rad umrl.«

»Kaj je, oče?«

»Umrl bi, da ne bi več s slepimi očmi gledal novega sveta. Kar smo ljubili stari — sovražite mladi — nehvaležnost zraste v sinu in ljubezni ni.«

Takrat je stresel hišo čuden glas — prišel je iz hleva. Mladenič je planil k vratom, a potem se je vrnil po tresko, da posveti; oče se ni ganil.

Jernejec je prihitel upehan:

»Oče, oče, vse je proč — vse —«

»Kaj?« se je zganil starec.

»Krave nimamo več — mrtva leži v hlevu.«

Tedaj se je stresel oče in grozno zastokal; ni več izpregovoril, hitel je s čudovito spretnostjo. Sin je šel za njim.

»Poglej še enkrat — primi mi roko in pokaži,« je hropel.

Pa zastonj je bilo vse — živinče je ležalo vznak — z zlomljenim hrbtom — starec se je sesedel — obraz se mu je čudno izpreminjal. Zunaj pa je divjala noč, kakor da so izbruhnile peklenške moči. Starec jih je videl, kako so plesale okoli hiše, prišle v hlev in rajale — med njimi je videl študenta, ki se je divje krohotal. On pa se ni zganil. Kakor da je spoznal svojo onemoglost, a ni vedel, zakaj se ne more ganiti — je sedel kakor usojen. Te danj pa je študent izginil — postalo mu je lahko, blaženo pri srcu, kakor da je odvezan težke krivde. — Zjasnilo se je, dan je bil, ni

videl več zapuščenega Hriba, kjer se je tresel za prah zemlje, češ, moje je — tudi ni več Holma, ki ga je gledal z mržnjo — ena hiša, ki jo ni še videl nikoli, a zazdela se mu je domača, je vstala na Hribu — na okoli še neiztrebljen gozd — kakor ob zibelki življenja — iz podstrešja so viseli nageljni in iz line se je smehljaj obraz — kako lep je bil — ali je bila žena — da! »Kaj nisi že umrla?« Ne! Pa drug obraz — bila je — Cilka. Ta na Hribu? Ne — različni obrazi so bili — vsi so bili ženski, in reklo se jim je — življenje, ljubezen pri hiši . . .

»Oče! Pojdite — v posteljo vas peljem! Oče!«

Starec je pogledal sina tako začudeno — zmedeno in vendar tako ljubeče — z onimi tolikrat brezizraznimi, že davno mrtvimi očmi — ljubeče danes — čeprav blazno.

Vihar je rjul — starec je ležal na postelji in trepetal. Zmedeno je govoril — a vse tako lahko, same srečne besede.

Naslednje dni je umiral in umrl . . .

Takrat se je pomikal k Sv. Miklavžu čuden izprevod. Planšarji so nesli študenta s Holma — našel je mir v skalovju ono noč, dobili pa so ga čez teden dni. Zapeli so vsi zvonovi Sv. Miklavža — vse sveče so prižgali, ko so ga prinesli v cerkev. Zaman je prosila mati, zaman je plakala Cilka, naj ga samo še enkrat nesejo v domačo hišo. — Čemu — saj je našel mir, kakor je bilo odločeno od vekov — zunaj hiše.

In prav takrat je prišel mrtvaški izprevod s Hriba. Cerkev je objela oba — zvonovi so zvonili Hribu in Holmu, prvič sta se sprijaznila oče in sin — čeprav ne živa — prvič se je združil Hrib in Holm — gori pri Sv. Miklavžu, in pogrebci so šli skupno in niso vedeli, ali bi praznovali sedmino na Hribu ali na Holmu — kajti bili so eno.

Življenje se izpreminja, grehi se poravnavaajo, prokletstvo zagroženo v dav-nini se izpolni med potomci in pade od rodu — morda se kdaj združita Hrib in Holm. Morda. — A voda se vleče po dolini, svetla in srebrna, kot bi hotela večno razdvajati oboje hribov, kakor bi venomer pravila: Nikoli, nikoli.

In vendar, kadar je Cilka samotno pogledala s Holma in uprla oči samo na Hrib, ta čas ni videla potoka — Hrib se je pomaknil bliže — hiša je stala tik pred njo — bilo ji je kakor da stoji pred domačim pragom.

In če je Jernejec sam, čisto sam gledal po Hribu navzdol — po polju in senožeči, tedaj je vstala v njem moč in je klicala: Čemu sem v tebi, daj, z-orajvaj! In v mislih je oral — hriba sta se strnila — bilo je vse njegovo.

Potok še teče, ker narava se ne ukloni, a premaga jo ljubezen. Planina čuje nad gričevjem, a doli pod njo je en zakon, eno gospodarstvo, ena družina, ena ljubezen.

Od lečaja do lečaja.

(Prosto po Sven Hedinu.)

(Konec.)

6. Cerkev Božje modrosti.

Leta 548. po Kristovem rojstvu. Največji stavbenik onega časa je ravno dovršil eno najkrasnejših cerkev krščanskih. Sestnajst let je trajalo delo in desetisoč delavcev je imelo stalno delo. Sedaj je orjaško delo gotovo in danes bo cerkev Božje modrosti posvečena.

Veliki cesar bizantinskega cesarstva, Justinijan se pripelje s štirimi iskriki konji in vstopi v spremstvu carigradskega patriarha v cerkev. Notranjščina je široka kot kak trg in kupola se dviguje 56 m visoko kot sinje nebo. Justinijan jo ogleduje in se veseli svojega dela. Občuduje pisani marmor ob stenah, umetni mozaik v zlatem vrhu kupole, sto stebrov iz rdečega porfirja in zelenega marmorja, ki nosijo kupolo in galerije. Cesarjevo bogastvo je neizmerno: Sedem zlatih križev po centu je podaril novozgrajeni cerkvi. Štiridesetisoč pokrovčkov za kelih, prekanih z biseri in dragimi kamni, je spravljenih v zakristiji in 24 svetih pisem z zlato okovanimi platnicami, vsako tehta dva centa. Vrata treh portalov so iz stavbnega lesa od Noetove barke, vrata glavnega vhoda iz čistega srebra, v ostalih vratih je vdelan cedrov les, slonova kost in jantar. Med 12 srebrnimi stebri se sveti takisto iz čistega srebra, toda pozlačeno najsvetejše celega svetišča, podoba Križanega.

Svod se lesketa v luči. Srebrni svečniki nad cesarjevo glavo tvorijo mogočen križ, podoba zmagovalnega sijaja nebeške luči nad zemeljsko temo. Na mozaiku v kupoli se svetijo mili obrazi svetnikov, ki kleče v nemi pobožnosti pred Bogom, pod obodom plavajo štirje kerubini. In cesar misli na drugo knjigo Mojzesovo: »Kerubini so razprostirali svoja krila in zakrivali prestol milosti; in njihovi obrazi so si stali nasproti in zrlji na prestol milosti.« Ali ni bilo v tem novem svetišču ravno tako? Ganjen ponižnosti pred Najvišjim in obenem poln človeškega ponosa pade Justinijan na kolena in zakliče: »Hvaljen bodi Bog, ki me je smatral za vrednega, dovršiti to delo!« Prekosil sem te, Salomon!

Potem so zadonele piščalke in trobente in slavnostne pesmi so odmevale med hišami, iz oken so visele dolge vrste dragocenega brokata. Štirinajst dni traja slovesnost, na tisoče in stotisoče srebrnega denarja se porazdeli med ljudstvo, celo mesto je gost cesarjev.

Pridejo novi rodovi, nova stoletja. V cerkvi svete Modrosti se še vedno praznujejo čarobno krščanski letni prazniki, in patriarhi in cerkveni očetje se zbirajo tu pri ukazujočih cerkvenih zborih. Skoro tisoč let je že videlo svetišče. Napoči 29. maj leta 1453.

Turški sultan je osvojil z neštetiimi četami Carigrad. Blazni od strahu

beže stotisoči mož, žena in otrok v Hagio Sophio, prepuščajoč ostalo mesto pogubi. Osvojitelj ne bo upal onečastiti tega svetega mesta. Ob uri sile, tako je pravilo prerokovanje, bo stopil angel iz nebes in rešil cerkev in mesto.

Ze z bližnjih gričev zagrmel trobente mohamedancev. Tesni in strašni klici na pomoč odmevajo od obodov, matere pritiskajo deteta na srce, soprogi se objemajo, sužnji z galej, še z verigami na rokah, beže za stebre. Grmeče razbijajo sekire mohamedancev ob vrata; treske dragocenega lesa lete na vse strani pred udarci. Ena vrata še škripeljejo, druga so se že podrli. Širiti z ognjem in mečem svoj nauk, je povelje prerokovo, najsravnostnejša zapoved, kar jih je postavila kdaj kaka vera. Pijane od krvavega pobijanja ob obzidju pridrve čete janičarjev v cerkev in s krivimi sabljami požanjejo svojo žetev po prerokovem povelju. Kope neoboroženih vklenejo in ženo ven kot živino. Potem se prične ropanje. Pod udarci mečev in sulic se zdrobi Mozaik, dragocena pregrinjala odtrgajo z oltarjev in nelzmerne zaklade zlata in srebra nalože na hrbe oslom in kamelam. Med divjim rjovenjem neso podobo Križanega skozi cerkev, moslem s črno brado mu v blaznem verskem sovraštvu posadi janičarsko čepico na trnjevo krono in med ošabnim zmagovaljem se slišijo sramotilne besede: »To je Bog kristjanov!«

Spreddaj pred glavnim oltarjem pa stoji grški škof v škofovskem ornatu. Brez strahu bere z močnim, mirnim glasom sv. mašo za kristjane in jim nudi tolažbo v strašni sili. Toda nazadnje ostane čisto sam. Tedaj vzame zlati kelih in gre po stopnjicah na gornje galerije. Sedaj ga opazijo Turki in z golimi sabljami jo udari janičarska četa za njim. V hipu bo mrtev padel na kelih, uiti je nemogoče, okrog in okrog so kamenite stene. Toda v tem trenutku se odpre pred njim sivi zid, škof vstopi in takoj se vrata spet zgube. Vznemadeno odskočijo Turki nazaj, potem udarijo z meči in sekirami ob steno. Pa ta se ne vda, skala se roga njihovemu trudu. Začuden se vojaki umaknejo.

Spodaj v cerkveni ladji je ropanje doseglo vrhunec, ko prinese sopihajoč konj jezdeca skozi glavna vrata. Mohamedanski vojskovodje in paše ga spremljajo. Osvojitelj sam, Mohamed II., turški sultan, se bliža. Mlad je in ponosen, neupogljive volje, pa resne narave. Peš koraka po mramornih ploščah, ki se jih je pred tisoč leti dotikala noga krščanskega cesarja Justinijana. Najprej zagleda janičarja, ki razbija mramorna tla s sekiro. Mohamed pristopi in ga vpraša: »Zakaj?« — »Zaradi vere!« se glasi odgovor. Sultan poseka vojaka s sabljo. »Psi! Ali nimate dovolj plena? Poslopja tega mesta so moja!« Ubitega porine v stran z nogo, stopi na krščansko prižnico in z zvonečim glasom izroči cerkev Božje modrosti izlamu v last.

Štiristopetdeset let je, odkar je zamenjan križ na kupoli Hagie Sophie z

mogočnim polmesečem, in vsak večer se razlega s štirih minaretov, ki so jih Turki prizidali cerkvi, glas turškega duhovnika. Bel turban ima in dolg mahajoč plašč. Na vse štiri strani zavpije po Carigradu; njegov glas odmeva od blizu in daleč. »Alah je velik,« se glase njegove besede. »Razen Alaha ni Boga in Mohamed je njegov prerok! Pridite k zveličanju! Hitite k odrešenju! Alah je velik. Razen Alaha ni Boga!«

Solnce zatone pod horizontom. Strel iz topa zadoni, ker je ravno postni mesec, ko mohamedanci po dnevu ne smejo ne jesti, ne piti, ne kaditi. Tako zapoveduje prerok v koranu, njihovem sv. pismu. To znamenje naznanja za danes konec posta in ko se pravoverni dovolj nagoste, hite proti stari cerkvi Svete modrosti, kot se še vedno imenuje. Okrog minaretov se sveti tisoč lučk in piše sveta imena v temo neči. V notranjščini mošeje vise na 50 m dolgih verigah svetilniki z neštetiimi lučkami in na trdo napetih vrveh so nabrane svetilke tako goste, kot jagode na rožnem vencu. Morje lučk polni mošejo. Mogočni ščitli na stebrih nosijo imena Alahovo, Mohamedovo in svetnikov; črke so same po 9 metrov visoke.

Tlak je pokrit s slamnatimi preprogami, kdor vstopi, se mora sezuti in si omiti obraz in roke. Beli in zeleni turbani in rudeči fesi s črnimi cofi se mešajo med seboj. Vsi pobožni obračajo obraze proti Mekki. Naenkrat dvigne roke proti obrazu, dlani naprej obrnjene in palce polože na uhlje. Potem se nagnejo naprej in vpro roke ob kolena. Nazadnje padejo na kolena in se dotaknejo tal s čelom. »Molitev je ključ v raj,« pravi koran, in vsak del pri molitvi zahteva posebno kretnjo.

Na prižnici stoji duhovnik. Jasen in zvoneč glas pretrga slavnostno tihoto. Zadnja beseda izzveni z njegovih usten, toda od obodov še dolgo odmeva in frfota kot nemirni duh okrog kipov kerubinov.

Turkom pa ni več prijetno v tem svetišču. Ura obračuna bo prišla tudi za osvojitelje Hagie Sophie, in vedno bolj opušča prebivalci Stambula grobišča na pokopališčih zunaj mestnega ozidja in prepeljavajo svoje mrtve čez morje v Skutari in jim poskrbe počitek v senci azijskih cipres. In Grki verujejo še vedno, da ko pride Hagia Sophia spet v roke kristjanov, se bo odprl na galeriji zid in škof bo prišel ven s kelihom v roki. Mirno in dostojanstveno bo prišel po stopnicah in po cerkvi pred oltar in bo bral mašo dalje, natanko od tam naprej, kjer so ga zmotili Turki pred štiristopetdeset leti!

Jan Hus.

(Konec.)

Zbor je še vedno upal, da bode Hus odjenjal od svojih krivih nauk; ali ostal je trdovraten. Tudi Sigmund

Kralj Karol je v svojem prestolnem govoru, ki ga je imel na novolizvoljene poslance, povdarjal, da goji miroljubno politiko, da pa bo Rumunija povzdignila svoj glas, ko se bo reševalo vprašanja, ki jih je povzročila sedanja vojna. V ta namen je sprožila Rumunija vprašanje, ali je ne bi hotele velevlasti povabiti k napovedani konferenci v London. Velevlasti o tem še niso edine.

Veliko pozornost vzbujajo dogodki preteklega tedna, ki so se vršili v Bukarešti, glavnem rumunskem mestu. Obhajali so namreč neko slavnost v spomin zmag nad Turki v rusko-turški vojni. Ob tej priliki je prišel v Bukarešto ruski veliki knez Nikolaj Mihajlovič, kateremu so se priredile velike pojedine in druge slavnosti. Pri raznih govorih, ki so oličajni ob taki priložnosti, so vsivprek proslavljali rusko in rumunsko skupno vojskovanje v takratni vojski. Veliki knez je prinesel kralju od ruskega carja veliko odlikovanje, maršalsko palico. Mnogi sklepa-jo iz tega, da je Rusija Rumunijo dobila na svojo stran.

Vojni minister in načelnik generalnega štaba odstopila.

Velikansko pozornost cele Evrope je obrnila nase vest, da sta odstopila avstrijski vojni minister Auffenberg in načelnik generalnega štaba podmaršal Schemua. Na mesto Auffenberga je imenovan general, feldcajtmajster Kroatin. Na mesto Schemue pa Conrad pl. Hötzendorf.

To izpremembo so mnogi smatrali za znamenje vojne, ker sta Kroatin in Conrad najboljša avstrijska generala. Conrad je bil že enkrat na tem mestu in je takrat izdelal načrte, kako bi Avstrija vodila vojsko. Umakniti se je moral takrat, ker je preveč odkrito pokazal, da italijanskemu zavezniku ni ne zaupa.

DRŽAVNI ZBOR.

Teško stališče Jugoslovancev.

V našem državnem zboru odločuje nekaka postranska vlada. Razne velike stranke, oziroma njih načelniki hočejo strahovati vse manjše stranke in po stari navadi zatirati manjše narode. Ker so v tej postranski vladi Nemci, se razume samo po sebi, da sovražijo posebno Jugoslovane. Položaj je postal nesnošen za Jugoslovane, posebno sedaj, ko hočejo Nemci na vsak način vojsko s Srbi, ki bi bila za Jugoslovane največja nesreča. In ker naši poslanci pobližajo nemško bojevitost, jim ti očitajo izdajalstvo. To priliko hočejo izrabiti in našim poslancem mečejo polena pod noge, kjer morejo. Naši poslanci so danoli temu nasilstvu in krivičnostim izrazili obstrukcijo v proračunskem odseku. Obstrukcija, ki smo o nji že govorili, se še vrši, dokler predsednik ne da zadoščenja za žaljenje Jugoslovancev. Obstrukcijo vodijo dr. Korošec, Gostinčar in dr. Dulibič. Zadnje vesti pravijo, da so se začela z obstrukcijo pogajanja.

Lahi dobe univerzo.

Položaj v parlamentu se je posebno poslabšal radi laške pravne fakultete.

Naši poslanci ne odrekajo Lahom pravice do vseučilišča, a hočejo jo dobiti tudi Slovincem. Dalje so naši tudi proti temu, da dobe Lahi vseučilišče v Trstu, ki ni samo laško mesto. — Ko je dr. Korošec v pododseku za laško fakulteto stavil tozadevno resolucijo, jo je večina brezobzirno odklonila. Dr. Korošec je nato izjavil, da se ne udeležuje več sej tega odseka. Nato je večina, kakor da hoče udariti Slovence nalašč, sklenila, da se ustanovi laška fakulteta v Trstu.

Podpore družinam v slučaju mobilizacije.

V petek, dne 13. decembra, je sprejela zbornica načrt zakona, ki določa podpore revnim družinam, ako so njihovi reditelji poklicani v vojno. Temu zakonu se ravno ni upirala nobena stranka, ker ima kljub nekaterim pomankljivostim vendar le mnogo dobrega. V razpravi je naš poslanec Hladnik grajal drugo točko § 3., ki določa, da so oni kmetje deležni podpore, ki sami z družino obdelujejo zemljo. Ker pa morajo v nekaterih krajih tudi mali kmetje najemati za nekatera dela tuje delavce, mogle bi oblasti te kmete izključiti od podpor. Če bi oblasti bile kmetom naklonjene, bi se postava izvršila brez krivic, toda ker so zakoni pri nas čisto le v nadlego prebivalstva, se opozarja vlado, da prav izvršuje ta zakon. V imenu slovensko-hrvaškega kluba predlaga govornik resolucijo: C. kr. vladi se naroča, da določi v izvršilni naredbi podpore družinam vseh kmetovalcev in obrtnikov, ki ne plačujejo osebne dohodnine. Resolucijo je zbornica soglasno sprejela. — S tem je rešen prvi del vojaške predloge.

Boj z obstrukcijo čeških radikalcev. Tretji predlog sprejet.

Češki radikalci so nastopili z vso odločnostjo proti drugemu vojaškemu predlogu, ki ima mnoge trde določbe, po katerih bi v slučaju mobilizacije mogla vojaška uprava uporabiti črnovojnike za najrazličnejša dela. Nastopili so v justičnem odseku z ostro obstrukcijo proti vladi. Obstruiral je pravzaprav le en poslanec dr. Hübschman. Končno se je večini v odseku posrečilo zlomiti obstrukcijo češkega radikalca in bo predlog prišel v zbornico.

S tem pa ni še rečeno, da bo stvar šla tudi v zbornico mirno od rok. Vlada grozi, če se tudi ta predlog ne sprejme, z odgoditvijo zbornice. Mnogi sodijo, da podleže obstrukcija že z ozirom na balkansko krizo.

V zbornici je prišel prej na vrsto drugi predlog, ki določa, da sme država rabiti v slučaju vojske konje in priprave proti odškodnini. Ta predlog se je tudi že sprejel.

BAVARSKI PRINCIREGENT LUITPOLD UMRLE.

Dne 12. decembra je preminul v Monakovem bavarski vladajoči princ Luitpold. Rojen je bil leta 1821. in je živel večino kot častnik v armadi. Leta

1886. pa je moral prevzeti vlado namestu na umu bolnega nečaka Otona I. V svojem vladanju je mnogo storil za Bavarsko, ki se je gospodarsko visoko dvignila. Pod njegovo vlado so zadnja leta katoličani prišli na površje in lansko leto je princiregent Luitpold imenoval voditelja nemških katoličanov Hertlinga za ministrskega predsednika.

LISTEK

Salomonovi rudniki.

Iz angleščine po Rider Haggardu prevel I. M.

(Dalje.)

Dokler ni Sergij izrekel teh besedi, nismo mislili na vso grozoto, ki nas je doletela, tako zelo smo bili prepričani ob smrti uboge Fulate. Toda sedaj smo razumeli. Orjaška skalnata vrata so se zaprla morebiti za vedno, kajti edina glava, ki je poznala njihovo skrivnost, je bila razbita v prah pod njeno težo. Bila so vrata, katerih ni bilo mogoče odpreti razen z dinamitom. In mi smo za njimi — zaprti!

Onemeli smo stali ob Fulatinem truplu. Vsa možatost, se je zdela, da nas je zapustila. Bili smo žrtve počasne, a gotove, nesrečne smrti. Sedaj nam je bilo vse jasno. Gagul nam je že od početka pripravila to past. To bi bilo zanjo in njen hudobni duh se je že veselil vzpričo misli, da bi oni trije belim možje, katere je iz neznanih vzrokov vedno sovražila, počasi umirali lakote in žeje ob zakladih, po katerih so tolikanj hrepeneli. Sedaj sem razumel njene porogljive besede, da naj jemo in pijemo dijamante. Morebiti je nekdo poskusil ravno tako storiti z ubogim starim donom, ker je popustil vrečo polno draguljev.

»Hitro treba na delo,« je rekel Sergij hripavo, »svetilka bo kmalu ugasnila. Poglejmo, ako morebiti najdemo pero, ki vzdiguje skalo.«

Z obupno odločnostjo smo planili pokonci in stoječ v mlakuži krvi, smo začeli tipati gori in doli po vratih in straneh hodnika. Vendar nobenega gumba ali peresa nismo mogli najti.

»Bodite prepričani,« sem rekel, »da ne deluje od znotraj; v tem slučaju bi se Gagul ne upala zlesti pod kamen. Ravno ker je vedela o tem, je poskusila priti skozi.«

»Na vsak način,« je rekel Sergij s trdim nasmehom, »plačilo jo je hitro doletelo; njena smrt je bila skoro tako strašna, kakor boče najbrže naša. Z vrati ne moremo storiti ničesar; pojdimo nazaj v zakladnico!« Obrnili smo se in odšli in pri tem sem opazil pri nedovršeni steni hodnika jerbas živeča, ki ga je nosila uboga Fula. Vzel sem ga in nesel seboj v zakladnico, ki je imela biti naš grob. Nato smo se vrnili in spoštljivo prinesli seboj Fulatino

truplo ter je položili pri zabojih z zlati na tla.

Vsedli smo se in naslonili svoje hrbte na one tri skrinje z neizmernimi zakladi.

»Razdelimo si živež,« je rekel Sergij, »da ga bomo imeli kolikor mogoče dolgo.« In storili smo tako. Na vsakega izmed nas, smo računali, bi prišli štirje zelo majhni deli, s katerimi bi mogli živeti nekoliko dni. Razen biltonga in posušene divjačine smo imeli dva vrča vode, katerih vsak je držal dva in pol litra.

»Sedaj,« je rekel Sergij, »jemo in pijmo, kajti jutri umrjemo.«

Zavžili smo vsak košček biltonga in popili nekoliko vode. Ni potreba omeniti, da nam ni posebno dišalo, četudi smo bili zelo lačni. Vstali smo in začeli preciskovati stene naše ječe v nadi, da se nam morebiti posreči najti kak izhod; skrbno smo tolkli po stenah in po tleh. Delo naše je bilo brezuspešno.

Svetilka je pojemala. Olje je skoro zgorelo.

»Borovski,« je rekel Sergij, »koliko je ura — ali gre vaša ura?«

Izvelkel sem jo in pogledal. Ura je bila šest; v jamo smo pa stopili ob enajstih.

»Infadus nas bo pogrešal,« sem opomnil. »Ako se ne povrnemo danes, nas bo de zjutraj iskal, Vojnovič.«

»Iskal bo zaman. On ne pozna skrivnosti vrat, niti ne ve, kje so vrata. Nobena živa duša ni včeraj vedela tega razen Gagul. Danes ne ve nihče. In tudi ako bi našel vrata, jih ne more porušiti. Cela kukuanska armada bi ne mogla prodreti skozi tako trdnjavo. Prijatelji, jaz ne vidim ničesar drugega, kakor da se ukлонimo volji Vsemogočnega. Iskanje zakladov je že mnogo ljudi pogubilo; mi bodemo samo povečali njihovo število.«

Svetilka je še bolj medlo gorela. Kmalu je vzplapolala in razsvetlila cel prizor: velike množine belih slonovih zob, zaboje polne zlata, truplo uboge Falate, ležeče poleg njih, kozji meh poln zakladov, slabotni blesk dijamantov in divje, blede obraze naše, ki smo sedeli in čakali, da umrjemo od glada.

18. POGlavJE.

Brez upanja.

Grozna je bila noč, ki smo jo preživeli. Nekoliko nam jo je sicer ublažilo usmiljeno spanje, kajti celo v takem položaju zahteva utrujena narava počitka. — Citatelj, gotovo si že ležal zbužen ponoči in se ti je nočna tišina zdela neznosna; vendar, zaupno ti povem, da si ne moreš niti najmanj predstavljati, kakšna živa prijemljiva stvar da je popolna tišina. Na površini zemlje je vedno kak glas ali šum ali gibanje, in četudi je neznatno, je vendar toliko, da tišina ni popolna, moreča. Zakopani smo bili v osrčju s snegom pokrite gore. Na tisoče črevljev visoko nad nami je pihal sveži zrak po belem snegu, toda noben glas ni segel do nas. Ločeni smo bili po dolgem predoru in pet čevljev žive skale celo od strašne

dvorane mrtvih; in mrtvi ne delajo šuma. Pokanje vsega topništva neba in zemlje ne bi moglo priti do naših ušes v tem našem grobu. Odrezani smo bili od sveta — bili smo že kakor mrtvi.

To je bila ironija življenja! Okoli nas je ležalo bogastvo, s katerim bi mogli plačati srednje velik državni dolg ali zgraditi celo brodovje bojnih ladij, in vendar bi ga mi radi zamenjali za najmanjše upanje, da se rešimo praznih rok! Brez dvoma bi ga kmalu radi zamenjali za košček kruha in požirek vode in po vsem tem za hiter konec našega trpljenja. Gotovo je bogastvo, za katerim se pehajo ljudje celo življenje, da ga naberejo, navsezadnje brez vsake vrednosti.

In tako je minula noč.

»Tomič,« je rekel Sergijev glas in strašno ga je bilo slišati v tej neizmerni tišini, »koliko vžigalic še imate?«

»Osem, Vojnovič.«

»Prižgite eno, da pogledamo na uro.«

In vžgal jo je in njen plamen nas je v nasprotju z gosto temo skoro slepil. Po moji uri je bilo pet. Krasno jutro se je sedaj svitalo nad sneženim vencem daleč nad našimi glavami in sapice so preganjale nočne megle po dolinah.

»Mislim, da bi bilo dobro, ako bi nekoliko jedli in vzdržali svojo moč,« sem dejal.

»Kakšen pomen ima jed za nas?« je odgovoril Tomič; »prej umrjemo in je vse končano, toliko bolj.«

»Dokler živimo, imamo upanje,« je rekel Sergij.

Z ozirom na to smo jedli in pili nekoliko vode.

Leto 1812.

(Doživljaji francoskega vojaka.)

(Dalje.)

Po preteku ene ure smo dosegli prve Kremlove okope, a tu smo kronili naravnost na levo in prišli na še lepšo in širšo cesto, kakor je bila ta, po kateri smo korakali do sedaj. Ta cesta nas je pripeljala na trg pred palačo generalnega guvernerja Rostopčina, moža, ki je dal zažgati Moskvo. V gostih vrstah smo se postavili po trgu, in obenem se nam je povedalo, da je dobil polk povelje, kot vojna straža ostati na trgu, in bilo je strogo prepovedano odstraniti se iz mesta. Vendar pa ta prepoved ni mogla preprečiti, da smo v eni uri imeli na trgu v izobilju vsega, kar smo si le želeli. Bilo je vina in likerjev vseh vrst, vkuhanega sadja, moke, sladkorja, a žal nič kruha in le malo svežega mesa. Vojaki so šli v hiše, ki so obdajale trg, da bi dobili jesti in piti, a vse je bilo zapuščeno, nikjer nobenega človeka, zato so si sami postregli in vzeli, kar se je dalo vzeti. Od tod potem obilica vseh raznih dobrih reči.

Straža je dobila svoj prostor pod glavnim vhodom v palačo. Takoj na

desno se je nahajala velika soba, v kateri je imelo vse stražno moštvo in nekaj v mestu ujetih ruskih častnikov, dovolj prostora.

Guvernerjeva palača je bila precej velika in zidana popolnoma v evropskem slogu. Dvojne široke, krasne stopnice so vodile v prvo nadstropje do prostrane dvorane, na sredi katere je stala dolga, okroglasta miza, na steni pa visela velika slika carja Aleksandra na konju. Prostrano dvorišče palače so obdajala razna poslopja, ki so bila odločena za služinčad.

Eno uro po našem dohodu je izbruhnil požar. Najprej smo opazili samo gost dim, kmalu nato pa tudi švigajoče plamene. Govorilo se je, da je ogenj izbruhnil baje najprej v trgovinah in sicer po neprevidnosti ropajočih ljudi, ki so tam iskali hrane.

Ob sedmih je dobila straža poročilo, da preti ogenj stanovanju našega guvernerja. Prišel je polkovnik in ukazal, naj patrolja 15 mož odide na ogroženo mesto, med temi sem bil tudi jaz. Takoj smo odkorakali, a komaj smo prišli kakih tristo korakov, kar čujemo v naši bližini strel. Najprej smo mislili, da strelja kak vinjen bratec našega moštva, zato smo brez skrbi korakali dalje; a kmalu je počilo zopet iz ozke stranske ulice, in sicer naravnost proti nam, tako da je kroglja zadela v stegno nekega vojaka. Rana sicer ni bila nevarna, kajti mož je kljub temu korakal dalje, a vendar smo sklenili, vrniti se k polku nazaj. Ravno na tem, da se obrnemo, počijo zopet novi strelji od iste strani. To je dalo povod, da smo svoj naklep zopet izpremenili. Hoteli smo priti stvari do dna, zato smo jo mahčili proti hiši, ki se nam je zdela sumljiva. Ko smo s silo razbili vrata, se nam je naenkrat postavilo nasproti devet orjaških postav, oboroženih s puškami in sulicami, in nam zabranilo vhod.

Takoj se je vnel na dvorišču boj. Ni bil sicer enak, kajti stalo nas je devetnajst proti devetim, a ker smo mislili, da se nahaja v bližini morda še več takih predrznih nepridipravov, zato smo tebi nič meni nič prve tri potokli na tla. Dva sta ušla, štirim smo pa postavili na prsi bajonete in jih pritisnili ob steno tako, da niso mogli rabiti svojega orožja in so bili pri vsaki najmanjši sovražni kretnji v nevarnosti, da dobe med rebra mrzlo jeklo. S pestmi so se tolkli po prsih in se obnašali kakor divji. Ko smo jih storili za boj nespособne, smo hitro preiskali hišo. V sobi smo naleteli še na dva človeka, ki sta se nas pa tako prestrašila, ko smo planili mu njunem orožju, da sta poskakala z balkona na tla. Eden si je zlomil tičnik, drugi pa obe nogi. Nato smo dobili tretjega pod njegovo posteljo. Stariji mu nismo nič hudega, ker smo ga hoteli obdržati kot vodnika po mestu. Bil je kakor vsi drugi, kaznjeneč, in je izgledal ravno tako strašno in divje kakor oni.

Ko smo zopet stopili na prosto, da se vrnemo k svojemu polku, smo bili nemalo presenečeni, ko smo dobili po

zaprto, da nismo mogli naprej. Požar se je bil namreč med tem vsled močnega vetra tako razširil, da so se plameni nad cesto križali; streha za streho se je udirala in padala na tla. Kreniti smo morali torej v drugo smer, in sicer smo si izbrali ono, odkoder so prihajali prej drugi strelj.

Cez nekaj časa smo prišli do hiše, o kateri se nam je dozdevalo, da je ona, iz katere je bila priletela krogla, ki je ranila našega tovariša. Tu nas je prišla radovednost, da bi tudi tu stvar podrobneje preiskali. Prvega smo torej pustili vstopiti našega ujetnika, ostali smo sledili. Takoj pa se je razlegel svarilni klic in več postav z gorečimi bakljami je hitelo preko prostornega dvorišča. Kakor smo sedaj videli, nismo bili prišli v kako navadno hišo, ampak v veliko palačo. Pri vratih smo pustili dva moža za stražo, prižgali baklje, ki smo jih nosili seboj, in stopili v notranje prostore. Lahko rečem, da še nikoli v življenju nisem videl tolike krasote. Najdragocenejše pohištvo, krasne umetniške slike in razne druge umetnine so

se nudile našim začudenim pogledom. Vendar nas ni vlekla nobena reč tako, kakor velikanska omara, ki je bila napolnjena z najizbranejšim orožjem. Jaz sem si vzel iz nje dva samokresa, krasno delo, katerih ročaji so bili posuti z biseri in dragimi kameni.

Približno eno uro smo se mudili v teh z nam dosedaj nepoznanim razkošjem opremljenih prostorih, kar nas prestraši močan pok pod nami. Poslopje se je tako potreslo, da smo kolikor mogoče hitro pobrali kopita in poiskali izhod, da nas ne zaloti smrt pod razvalinami palače. Ko je bilo zopet vse tiho, nas je vendar gnala radovednost pogledat, kaj nas je bilo tako prestrašilo. Preiskovanje nas je privedlo v veliko obednico, v kateri se je bil vdrl strop z velikanskim lestencem, ki je razbit ležal na tleh. Nesrečo pa so bile provzročile granate, ki so bile, vsekakor namenoma, položene v veliko lončeno peč, kajti Rusi so poizkusili vsa mogoča sredstva, da bi nas uničili.

Ko smo še tu stali in ogledovali podrtijo, naenkrat začujemo klic straže:

»Ogenj!« Hiteli smo iz sobe in videli, kako se je iz palače na več mestih dvigal gost dim in nekaj trenutkov potem je stala že vsa hiša v plamenih.

Po mnogih stranskih potih smo prišli na široko, dolgo cesto, ob kateri so po obeh straneh stala krasna, bogata poslopja. Srečavali smo več dolgobradatih, grdo gledajočih postav, ki so oh svitu bakelj, ki so jih nosili seboj, izgledali še strašneje. Ker nismo do sedaj še ničesar vedeli o namenih, ki so jih imeli ti čudni možje, smo jih pustili mirno njihovo pot. Toda kmalu smo srečali četo naših in ti so nam povedali, da so ljudi, ki hodijo okrog z bakljami, najeli Rusi, da zažgo na raznih krajih mesto. In čez nekaj časa smo imeli mi sami priliko to opazovati. Presenetili smo tri možakarje ravno v trenutku, ko so hoteli zažgati neko cerkev. Dva sta takoj zbežala, tretji je pa kljub našemu bližanju skušal dokončati svoje delo. Šele udarec s kopitom po glavi je naredil konec njegovi trmo-glavosti.

(Dalje prih.)

RAZGLED PO DOMOVINI

„Domoljubovei“! Stari in novi naročniki!

Pred kratkim smo Vas pozvali, da obnovite svojo zvestobo »Domoljubu« s tem, da pošljete naročnino (3 krone) za prihodnje leto. Rekli smo, da nam prihranite ob novem letu veliko dela in zagotovite sebi dobro postrežbo, ako to čim preje storitel zato smo Vam priložili položnice, ki pošiljatev tistih 3 kronic zelo olajšajo in pocenijo.

Odkrito povemo: pričakovali smo od dobro organizirane »Domoljubove« armade več discipline in vojaškega duha! Ko bi bili na Balkanu tako počasni, kakor so nekateri vojaki »Domoljubove« armade, bi balkanski narodi še danes ne bili osvobojeni.

»Domoljubovci«! Zganite se! Storite svojo dolžnost! Nobeden naj ne odpade, vsak naj skuša dobiti čim več novincev in čimpreje pošlje tisto malo naročnino za leto 1913. Le tako bo mogoče »Domoljubu« ob novem letniku z novim pogumom in odločnim korakom nastopiti pot med svoje stare in nove prijatelje!

Duhovske vesti z Goriškega. Novomašnik č. g. Ivan Mozetič pride za kaplana v Črniče. Dosedanji črniški kaplan č. g. Venceslav Belé pa pride za kaplana v Podmelec.

Pri premembli naslova naj cenj. naročniki vselej sporoče tudi svoj dotedanji stari naslov. Največ nepotrebnega dela provzroča upravnistvu oni, ki pove na dopisnici ali položnici svoj novi naslov, pa ne pove, ali in kje in pod kakšnim naslovom je doslej prejemal list. So naročniki, ki nam pišejo vse mogoče stvari, samo o naslovu ne črhnejo besede.

Z novim letom 1913 se naročite na dnevnik »Slovenec«! V zadnjem času je naš edini slovenski katoliški dnevnik

»Slovenec« pokazal, da je o vseh svetovnih dogodkih prinašal več in bolj natanko, kakor veliki dunajski dnevnik, ki veljajo po 56 K in še več na leto. »Slovenec« pa velja samo 26 K ali za četrta leta 6 K 50 h. Z novim letom pomagajmo vsi k še večjemu napredku »Slovenca«. **Če vsak prijatelj našega dnevnika dobi »Slovenca« nekaj novih naročnikov, je velikanski napredek našega edinega katoliškega dnevnika gotova stvar!** Vsaka vas naj bi imela po več »Slovencev«. V ta namen sestavite krožke po več oseb skupaj, ki naj četrtletno skupaj plačujejo »Slovenca«. Edeh v krožku naj preskrbi za pobiranje denarja. Tako se praktično izvrši, da kjer eden ne more, se jih več sku-

paj naroči na »Slovenca«. V vsakem kraju naj si prijatelji »Slovenca« agitačno delo za »Slovenca« pred novim letom razdele. V naši moči je sedaj, da iz »Slovenca« ustvarimo prvi dnevnik na slovanskem jugu!

Naša županstva prosimo, da se vsa naroče na »Slovenca«. V sedanjem času je za vsako županstvo velevažno, da vsak dan dobiva »Slovenca«.

Državna podpora v znesku 2094 K je dovoljena novi župni cerkvi Lurške Matere božje v Polšniku. — Posebno zaslugi za izposlovanje te podpore si je stekel poslanec Povše.

V okrajni šolski svet krški je bil izvoljen nadučitelj g. Pirnat, namestnik mu je č. g. župnik Bukowitz.

Ljudska posojilnica je v seji dne 16. decembra sklenila, da bo de hranilne vloge in vloge v tekočem računu od 1. januarja 1913 dalje obrestovala po 4 $\frac{3}{4}$ % ter rentni davek, kakor dosedaj, iz lastnega plačevala. Vsak vlagatelj dobi tedaj pri Ljudski posojilnici od novega leta dalje od vsakih vložnih 100 kron čistih 4 K 75 h na leto obresti. Ker si je pridobila Ljudska posojilnica za vse pri njej obstoječe vloge poleg jamstva svojih članov še garancijo de žele Kranjske, nudi ta zavod svojim vlagateljem poroštvo, kakor noben drug zavod na Kranjskem.

Novomeški gimnazijski ravnatelj ponesrečil. Gospod gimnazijski ravnatelj Fr. Brežnik je ob sprehodu na kapiteljskem hribu spodrsnil in tako nesrečno padel, da si je zlomil desno roko v zapetju.

Odvetniška vest. Umrl je v nedeljo, dne 8. decembra, nanagloma odvetnik v Radovljici, dr. Janko Vilfan. Pokojni je bil, deželni poslanec za gorenjska mesta. — Naselil se je v Radovljico odvetnik dr. Janč. — Nevarno obolel je odvetnik v Kranju dr. Jos. Kušar.

Smrtna kosa. V Lešah na Gorenjskem je umrl Ignacij Rozman, p. d. Janeščev oče. Pokojnik je bil oče pokojnega nadučitelja Rozmana. Pred nekaj meseci mu je umrla žena. Krščanskemu možu stare korenine daj Bog večni mir in pokoj!

Železniške proge zastražene. Predsedstvo c. kr. deželne vlade v Ljubljani naznanja, da so zgradbe železničnih prog Zidani most — Ljubljana — Št. Peter — Trst in Celovec — Jesenice — Gorica do nadaljnje odredbe ponoči in podnevu z vojaškimi stražami zastražene. Daje se na občno znanje, da imajo vse vojaške straže povelje, da vsakega, ki si da na železniških progah kaj opraviti, ali ki nanje stopi, pa se ne more primerno izkazati, zapro, zoper vsakega pa, ki se izkuša zapretbi odtegniti ali ki na prvi klic »Halt! Wer da?« ne obstoji, uporabijo orožje.

Pogreša se 13- do 14letni deček po imenu Alojzij Mavrič iz Hudajužne na Goriškem. Sestra je menila, da služi pri nekem kmetu v Knežki grapi. Kakor je pa poizvedela, sploh tam ni bil in je že 3 mesece neznan kje.

Obstrelil se je v torek, dne 10. decembra, 19letni kovač Marij Kette v Gorici. Prepeljali so ga v bolnišnico usmiljenih bratov. Kette je pripovedoval, da se je podal s puško v klet, da bi streljal podgane. V kleti je zaspal in ne ve, kako se je sprožila puška.

Napad na cesti. Dva Ljubljancana Rudolf Dimnik in Josip Gorše sta v Podgori pri Gorici napadla 20letnega Josipa Kocjančiča ter ga težko ranila. Kocjančič je v bolnišnici, Gorše in Dimnik pa v zaporu.

Nov poštni urad dobe z novim lecom v Tomaju na Primorskem.

Novice iz Amerike. Umrl je v Clevelandu rojak France Mencinger, star 42 let, doma iz Bohinjske Bistrice. Isto-

tam je tudi umrl rojak Anton Kos od Sv. Križa na Dolenjskem, ter nagloma 30letni gostilničar Jos. Grilc is Stiške vasi. — V premogovniku Western Coal & Mining družbe v Jale, Kans., je zasulo 29 let starega Antona Dolinarja iz Dolenje Dobrove pri Trati na Gorenjskem. Bil je takoj mrtev. — Na Pensylvanija železniški progi je ubilo rojaka Tomaža Adamiča. — V Elly, Minn., se je poročil Fran. Delač z Marijo Skala, hčerjo gostilničarjevo.

Smrtna nesreča. V sredo, dne 11. t. mes., se je peljala s koleselnjom vdova Frančiška Kramar iz Ljubljane proti domu na Ig. Ravno pred vasjo je pridrivil za njo s par konji Ivan Steblaj, p. d. Krogarjev z Iga. Njegovi konji so se splašili in z vozom zadeli ob koleselj, da se je prevrnil. Frančiška Kramar je odletela v jarek na led in se ubila. Vozniki, pazite na živino!

Nagrada za rešitev življenja v znesku 52 K 50 h je deželna vlada priznala dijaku kranjske gimnazije Francu Zupanc iz Smarjete, ker je rešil iz vode Jožefa Pečar.

Otrok padel iz vlaka. Med Verdomb in Logatcem je dne 4. t. m. padel iz jutranjega osebne vlaka neki petletni deček. Ker zasilna naprava ni delovala, je morala uboga mati, ki je imela še dva otroka pri sebi, čakati do Logatca, preden je mogla javiti nesrečo. Dečka so vzeli na prihodnji brzovlak, kjer so ga za silo obvezali in ga izročili materi, ki je čakali v Logatcu. Poškodbe so težke, a je nekaj upanja, da ozdravi.

Umrl je dne 8. t. m. v Gorjah pri Bledu Martin Polda, po domače stari Postojnar. Bil je mož poštenjak ter cerkveni ključar nad 40 let.

Mrtvega so potegnili iz Idrijece blizu žgalnice v Idriji dne 10. decembra 25letnega mašinista Ivana Zupanciča. Ponesrečeni je bil večer poprej hudo razburjen.

Nesreča pri zgradbi belokranjske železnice. Pri zgradbi mostu čez Kulpo pri Gradcu je padel s 6 m visokega odra delavec Alojz Klepec, iz Pokluke pri Vranovičah, rojen leta 1896. Pri tem se je precej poškodoval na levi roki in toži tudi o notranjih bolečinah.

Nesreča na železnici. V Drulovku se je v sredo, dne 11. decembra, konj splašil Janezu Zavrlu iz Mavčič, ko je z drugimi vozniki vozil opeko proti Mavčičam; razbil je zatvornico na železniškem prelazu ter zadela v vlak. Konj je ubit, voznik močno ranjen.

V šali ustreljena. 26 let stari lovski paznik posestnika Feliksa Stareta s Kollova, Franc Kemperle, je šel k posestniku Janezu Urenjaku na Kolovec. Ko je odhajal, je srečal na dvorišču 18 let staro Frančiško Vodlan, sorodnico Urenjakovo. Kemperle je zagrabil puško, za šalo pomeril in zaklical: »Sedaj te bom ustrelil!« V tem trenutku je pa tudi počil strel. Kroglja je Vodjanovo tako nesrečno zadela, da je čez četr ure umrla. Ne igrajte se vendar z orožjem!

Zopet nesreča s samokresom. V torek, 10. t. m. je krojaški pomočnik pri

Ivanu Udirju v Drulovku pri Kranju vzel v roke mojstrov revolver. Ta se mu sproži in kroglja zadene vajenca Janeza Rakovca v glavo, da na mestu mrtev obleži. Ustreljeni je bil star 15 let, doma iz Gorič pri Kranju. Gospodarji, več paznosti pri shranjevanju orožja.

V pijanosti zmrznil. V pijanosti je na cesti pri Slavini padel in obležal posestnik Franc Lenarčič iz Hrastja na Notranjskem. Drugo jutro so ga našli zmrznjenega mrtvega.

Nagla smrt. Pri delu na celjskem kolodvoru je dne 11. t. m. zadela mrtvoud železničarja Mih. Kranjca. Zgrudil se je na tla in bil na mestu mrtev. Zjutraj je odšel še zdrav na delo, proti 9. uri pa so ga mrtvega prinesli domov.

Novi bankovci po 100 kron. Dne 23. t. m. se bodo izdali novi bankovci po 100 kron, ker kroži mnogo ponarejenih izvodov te vrste.

Zmrznila je v Libeličah na Koroškem dne 9. t. m. M. Mežnar, posestnica na Gorčeh. Šla je po opravkih v mlin; med potom ji je prišlo slabo, obležala je in zmrznila. Našli so jo šele drugo jutro. N. v m. p!

Mrtvega so našli 4. t. m. v nekem brezdnju pri Trebčah nad Trstom nekoga moža. Pravijo, da se imenuje Matej Križjak, da je 55 let star ter da stanuje v Trebčah. Kako je prišel mož v brezdnju, kjer je našel smrt, se ne ve.

Vol se zadušil. V sredo, dne 11. t. mes., popoldne je vol kmeta Jožefa Caharja iz Nabrežine na Primorskem pogoltnil repo, katera mu je obtičala v goltancu. Poizkusili so na vse mogoče načine, da bi jo spravili iz goltanca, a bilo je brezuspešno. Slučajno je bil v Nabrežini vojaški živinozdravnik, a tudi on ni mogel nič pomagati. Težko je bilo gledati ubogo žival strašno napihnjeno vsled sape, ko so jo hoteli gnati v klavnico, a je na potu omagala, da so ji morali na trgu prerezati vrat.

Prošnja. Vse tiste p. n. gospode, ki mi še niso vrnili dne 25. min. mes. vpslane okrožnice glede sadjarskega lista, prav uljudno prosim, da nemudoma vrnejo nabiralno polo, na katero naj izvolijo samo zabeležiti nekaj naslovov znanih oseb, ki se zanimajo za sadjarstvo. — M. Humek, deželni sadjarski učitelj, Ljubljana.

Razglas. Visoka c. kr. deželna vlada je izjemoma dovolila, da bo letošnji božični semenj v Črnomlju v ponedeljek, dne 23. decembra 1912. P. n. gg. prodajalci in kupovalci se uljudno vabijo na ta semenj. — Mestno županstvo Črnomelj, dne 9. decembra 1912.

Volča. Pri nas je bilo dvema fantoma ukradeno dne 6. decembra od 5. do 7. ure zvečer sledeče: 6 prazničnih oblek, veliko spodnje obleke, ena zlata ura z verižico, vredna 180 kron, ena srebrna z verižico, vredna 20 kron. Vse ukradeno je bilo vredno nad 400 kron. V obesku zlate verižice je bila fotografija dotičnega mladeniča. Če kdo zasledi katero izmed teh ukradenih stva-

ri, naj to naznani na: Volča h. št. 12, pošta Poljane nad Škofjo Loko.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči deželna Kranjska, in jih obrestuje po 4³/₄% brez kakega odbitka.

Uradne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat:

Alkohol in tobak provzročata vsled neprestanega draženja živcev in želodčnih sluznic motenje v prebavi in s tem boleznimi najrazličnejših vrst. Opazovanja in poskusi, ki so se vršili na glavnemestni medicinski kliniki kraljeve ogrske univerze v Budimpešti, potrjujejo, da so pivci, ki so že popolnoma zgubili slast do jedi, po vsakodnevni uporabi naravnih Franc Jožef-ovih grenčice v presenetljivo kratkem času zopet dobili najboljši tek. Naravna Franc Jožef-ova grenčica se dobi v lekarnah, kakor tudi v boljših drožerijah in prodajalnah rudninskih voda. Ravnateljstvo razpošiljalnice Franc Jožef-ovih zdravilnih vrelcev v Budimpešti. 37

Gorenjske novice

g Iz št. Vida nad Ljubljano. Po sklepu novega občinskega odbora so se postavile na nekaterih krajih po št. Vidu nove električne žarnice. Ker so bile tudi zelo potrebne, zato ta sklep najtopleje pozdravljamo; če si šel ponoči po št. Vidu, zlasti od vižmarskega kolodvora, si bil vedno v nevarnosti, da se ne zvrneš v občestni jarek. O tem bi vedel marsikdo povedati izmed tistih, ki se zvečer in ponoči pripelje z vlakom na vižmarski kolodvor, pa ne »višja gospoda«, kakor so pisali liberalni listi, ampak nižje ljudstvo, naše pošteno delavstvo, o katerem bi nekateri najraje videli, da bi ga na svetu ne bilo. Zato pa, če se liberalni cuki boje, da bi ne dobili še večje slepote od žarnic, kakor jo že imajo, naj si pa, kadar grede mimo njih, oči zavežejo. — Na delo za naše liste! Bližajo se nam zopet

težko pričakovani veseli božični prazniki. Zopet bo treba, kakor lansko leto iti od hiše do hiše in poagtirati za nam priljubljeni »Domoljub«. Zato na noge »Orli« o božičnih praznikih spet letos, saj vršimo s tem lepo apostolsko delo in lajšamo breme naši že itak požrtvovalni duhovščini. Naj ne bo hiše, ki bi ne imela kakega našega lista: »Domoljuba«, »Bogoljuba« ali »Mladosti«, da, celo »Slovenca«. »Domoljub« bo tudi prihodnje leto prinašal vse važne in druge zanimive novice iz št. Vida. Napadal ne bo, kakor delajo naši nasprotniki, a na njihove grde napade homo imeli pa tudi zanaprej naše trdnjave obdane s topovi, ki bodo krepko nazaj nanje udarjali. — Vesele božične praznike želi vsem »Domoljubovim« naročnikom dopisnik št. 2.

g Vodice. V nedeljo in ponedeljek, t. j. 22. in 23. t. m., priredi pri nas deželni odbor dvanajevni kmetijski tečaj. Predavanja se vrše v šoli v prostorih II. razreda. Spored: V nedeljo zjutraj po rani sveti maši: Govedoreja; popoldne po litanijah: prašičjereja; ponedeljek zjutraj ob osmih: sadjarstvo; popoldne ob dveh pa o gnojenju travnikov. Predavali bodo najboljši deželni izvedenci. Kmetovalci, možje in žene, porabite pridno ta predavanja v svojo korist in napredek. — Naš občinski odbor je imenoval častnim občanom vodiške občine bivšega tukajšnjega kaplana č. g. Andreja Širaja, sedaj župnika na Savi ob južni železnici, vsled njegovih velikih zaslug na združnem polju v fari Vodice.

g Moravče. Župan iz Ribč se druži z liberalci, voli nasproti svojemu župniku, pa hoče, da bi bila šola v Ribčah potrjena. Res napreden.

g Lukovica. (Volitev v okrajni šolski svet.) Občine vsakega sodnijskega okraja so dobile po novem zakonu pravico voliti svojega zastopnika v okrajni šolski svet, kar je edino prav. Zato se je vršila 13. decembra volitev. Kmetiška zveza je postavila svojega kandidata, zaslužnega, večletnega občinskega odbornika in dekana Janeza Bizjan, ki je s sijajno večino 53 glasov proti 21 liberalnim glasovom tudi zmagal. Kaj pa sledi iz tega? Liberalci propadejo, kamor se ganejo, pa naj imajo za kandidata Šimenca iz Dola ali pa kogar hočejo, vselej pogore. Zavednost naših županov in svetovalcev pa priča, da je liberalizma konec, posebno pa lukovške komande. Ena izmed glavnin za drugo, tema se dela, je že odzvonilo. Posebno pa moramo ob tej priliki pohvaliti občinska starejšinstva iz Brezovice, Češnjic, Dolskega (št. Helena), Drtije, Moravč in Peč, ki so se polnoštevilno udeležile volitev in glasovale za našega kandidata. Vsa čast takim odborom! Osmešil se je pa zopet notar, ki je hotel voliti, ko je bila volitev zaključena, a ni smel. Oj zlati časi, kje ste, minuli ste zame!

g Bohinjska Bistrica. Visokega gošta smo imeli. Prevzvišeni knezoškof so se od nas podali na Koprivnik. —

Zadnje dni je prišlo nekaj častnikov z vojaki, da čuvajo predor. Imajo silno stroga povelja. Kakor hitro bi se straži kdo ne oglasil, ima pravico ga takoj ustreliti. — V Bohinju je sedaj vse živo. Triglav kristalno čist. Pri tako krasnem vremenu se vsak dan prevaža na stotine in stotine voz lesa, zlasti letos, ko ga je še toliko ostalo od lanskega leta. To nese našim ljudem vsak dan par tisočakov, kar se zelo pozna pri gospodarstvu, zlasti v hranilnici. — Za gospodinjiski tečaj nam je z največjim veseljem bistriška sirarna odstopila svoje prostore. Vsi nam grede na roke, tako da se pouk prav lepo razvija.

g Iz Gorij. Naša šolska mladina je zelo slovesno obhajala Slo'm'sk'ovo slavnost dne 4. t. m. Gospodični učiteljci sta šolsko sobo lično okrasili, zlasti sliko slavljence knezoškofa Slomška. G. nadučitelj pa je izuril tri deklince, ki so točno deklamirale razne Slomškove pesmi. Župnik Piber je mladini slikal življenje Slomškovo, pojasnil razvoj našega jezika pod skrbnim vodstvom in neumornim delom nepozabnega vladike. Opominjal je šolsko mladino, naj ostane zvesta Bogu in domovini. Slednjič so šolarji zapeli več pesmic; v spomin je slehern prejel sliko Slomškovo. — Letošnja zima je kaj ugodna voznikom s Pokluge. Snega je ravno prav, zato Gorjanci prav pridno vozijo hlode iz eraričnih gosdov na žago v Zgornji Graben. Saj pa so tudi potrebni zaslužka. Povsod manjka denarja. — Revizijo pri hranilnici in posojilnici ter živinorejski zadrugi je izvršil združni revizor g. Schöff dne 19. novembra. — Gorjanski župljani so darovali za ranjence na Balkanu lepo vsoto 70 K 32 vin.

g Iz št. Jakoba ob Savi. Dne 15. t. m. je priredila Kmetiška zveza za ljubljansko okolico tu političen shod, na katerem je deželni odbornik gosp. dr. Pegan mnogoštevilno zbranim možem lapidarno dokazal vspešno delovanje S. L. S. v deželnem zboru zlasti v gospodarskem in šolskem ter pojasnil strankino stališče v verskem oziru. Pričujoči so bili g. govorniku hvaležni ter so izrekli S. L. S. vsestransko zaupanje. — Kadar imamo kak shod ali pa kadar bi ga radi imeli, čutimo vselej potrebo društvene dvorane. Ali jo bomo kedaj dosegli? Apno imamo že, tudi nekaj drugega materiala! Ali bi ne bil sedaj ugoden čas napeljati peska in še kaj lesa?

g Iz št. Jakoba ob Savi. »Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb« v sodnem okraju Ljubljana je ma prošnjo tukajšnjega sirotinskega sveta s sodelovanjem občine in krajnega šolskega sveta dne 7. t. m. v šolski sobi obdarovalo 19 tukajšnjih ubožnih otrok z vso obutvijo, obleko in pokrivali. Za to velikodušno dobroto se izreka v imenu županstva in krajnega šolskega sveta kakor tudi v imenu obdarovancev najiskrenejša zahvala imenovanemu društvu, posebej še c. kr. dež. sod. svetniku g. Milčinskemu ter društveni siro-

tinski skrbnici, č. usmiljenki Mariji Tomec, ki je oblačila večinoma lastno-ročno izdelala in prikrojila. Bog plačaj!

Dolenjske novice

d **Stari Kot.** Kako Nemci nastopajo proti nam, kjer le morejo, naj pove med drugim še ta slučaj: V naši vasi je mož J. K., ki je bolehal na nogi nad 20 let. Gnjlila mu je. Porabil je vsa sredstva, da bi ozdravel, a edina pomoč je bil nož. Odrezali so mu jo pod kolenom v bolnišnici v Ljubljani. Mož je prosil, naj mu odrezani del noge nadomeste z narejeno gumijevo. Izjavili so pa, da to stane do 140 K. Revež sam brez denarja je moral domov brez noge. Vložil je pa prošnjo na višjo oblast za podporo vsaj nekaj, da se mu dodá narejena noga. Zaprošena oblast je vprašala našo domačo travljansko občino, če je mož res potreben. In gléj! Občina je odgovorila, da ne. Prošnja se je ubogemu trpinu odbila na poročilo občine. Kako je njegovo stanje?! Ima malo hišico — bil je krojač — in družino z 8 otroci. Podpore nikake. Nad 20 let bolan, koliko je že izdal za zdravila, hrano itd. Dela nezmožen. Vsa družina trpi radi njegove bolezní. Hiša in vse, kar ima, je pa zadolženo nad lastno vrednost. In tak po mnenju Nemcev ni vreden podpore. Revež bi, tako upa, si še kaj prislužil, ali delaš lažja opravila, če se mu noga v toliko popravi, a niti tega mu ne privošči in konečno ne bi stalo občino nič več kot besedico »da«. S tako ljubeznijo nas vodijo naši predstojniki.

d **Šmartno pri Litiji.** Sinček tukaj bivajočega cestnega graditelja g. Peškota se je igral poleg lesenega zaboja za gramoz, ki se je prevrnil in dečku zlomil nogo. — Menda odkar župnija stoji, ni bilo še tako malo porok, kakor letos, namreč 12. Tudi tukaj se vidi vpliv slabe letine in izseljevanja v tujino. — V nedeljo 22. t. m. se bo blagoslovil novi križeví pot, ki ga je na presno umetniško naslikal umetni slikar gosp. Jebračin. Stroške za slikanje je plačala na Slatini bivajoča gospa blagorodna grofinja Gasquet de James, kateri bo župnija ostala vedno hvaležna. Križi so izdelani iz lesa iz Palestine. Vsi stroški za križev pot bodo znašali okrog 2300 K. Dobrotnica gospa grofinja je Slatino zapustila. Misli se pa naseliti za nekoliko let na gradu v Ponovičah. Sedaj pa se mudí za nekaj časa v tujini. — C. kr. okrajno glavarstvo je razpisalo dražbo za lov na dan 2. januarja 1913 in sicer za občine: Dole, Gradišče, Motič, Kandrše, Kotredež, Litija, Moravče, Polšnik, Vače in Zagorje. Do sedaj je bil lov jako poceni; sedaj pa upamo, da se bodo dražbe udeležili in lepi šmartinski in litijski lov dražili zunanji ali domači lovci, ki bodo pripravljeni žrtvovati večjo vsoto. Saj je pa tudi železniška zveza za Šmartno in Litijo zelo

ugodna. Poziv članom kmetijske podružnice Šmartno-Litija. Odbor je sklenil naročiti vsem članom podružnice, da naj odslej udnino plačujejo le doma blagajniku ali odbornikom, ne pa naravnost glavni družbi v Ljubljano, in sicer zato, da bo lažji pregled, kateri so plačali udnino in kateri ne, ter da se ne ovira redno dopošiljanje »Kmetovalca«.

d **Litija.** P. n. gg. lovci iz Ljubljane in drugod se uljudno vabijo k dražbi lova litijske občine po okrajnem glavarstvu dne 2. januarja 1913 dopoldne ob 10. uri. Lov je imel dosedaj v najemu knez Windischgrätz, o katerem je znano, da varuje divjačino. Vsled tega se je zaplodilo polno različne divjačine, tako poleg zajcev in srn celo jeleni, koze in petelini. Lovci, ne zamudite ugodne prilike!

d **Vače.** Božična noč se ne imenuje zastoj sveta noč. Sveta je celo nekatičanom, sveta zlasti še pravim katoličanom ter vsemu omikanemu svetu. Gotovo so tudi oni, ki se pri nas na Vačah ne prištevajo našim somišljenikom, z nami enega prepričanja, da sveta noč ni za popivanje in da torej greši zoper verski čut in najnavadnejšo omiko, kdor bi po polnočni sv. maši šel v gostilno. Enako bi se vsak gostilničar pregrešil zoper božje in človeške postave, ki bi celo v takem času imel gostilno odprto in točil. Pripomnimo, da je na božični praznik vsak kristjan dolžan pravzaprav iti k eni sami svetí maši, kakor to velja za druge praznike in nedelje. Če je toraj bil pričujoč pri polnočnici, ni dolžan več iti k nobeni sv. maši. Če gre, seveda prav stori, a dolžan ni. Veliko lepše stori oni, ki gre po polnočnici domov, nego tisti, ki gre v gostilno in pride potem vinjen k jutranji sv. maši. Le bodimo odkriti! Ne more se služiti Bogu in vragu obenem. Zato še enkrat prosimo vse gostilničarje, naj imajo gostilne po polnoči zaprte. Ljudje lahko čakajo v zasebnih hišah. Ponekodi imajo morda kako božično drevesce. V našo društveno sobo sme po polnoči vsak priti, naj si je član ali ne, bomo tudi prižgali božično drevesce ter še s kako drugo rečjo izpolnili čas do jutranjice. Vsem somišljenikom in njim, ki so pravične volje, pa želimo prav vesele praznike.

d **št. Rupert.** Uganka. »Francelj, ali veš, kje se plačujejo na občini dolgovi za štiri leta nazaj in to z denarjem, katerega nikjer ni? Uganil!« — Lojze: »V št. Rupertu, kjer tirjajo sedaj 400 kron liberalci za sejmове, pa tega denarja ni nobeno županstvo poznalo, ker so dali v proračun vsako leto le 50 kron! Znajo pa ti liberalci — pa se bodo opekli. Dolga je ostalo na čante, sedaj mislijo pa še kaj dobiti povrh za nagrado. Ne boš!« — Proračun za občino št. Rupert znaša 3000 kron primanjkljaja! Odkod to? Novi župan je prevzel 3700 kron dolga. Prej so liberalci vpili, da bodé še denar prejel. O ja! Še povedali niso, kaj je za plačati in so zastavili svojo besedo in premoženje za vse dolgove. To bo držalo zadosti. Ko bo revizija, se bo pa

še bolj videlo, kam je šel denar. Že lani so imeli liberalci smolo, ker so imeli na koncu zgubo, pa so jo lepo zamolčali. Bali so se za stolčke. Pa to ni nič pomagalo. Ljudje so slutili, da neke ni prav, zato so vrgli z veseljem liberalce ob tla. Ves denar, kar ga je sedanji odbor sklenil dobiti za drugo leto, gre za te-le reči: Šola vzame 28 odstotkov, občina 20 odstotkov in primanjkljaj pa 18 odstotkov. Ako ne bi bili napravili davka na opojne pijače, bi znašale doklade 66 odstotkov. Tako bode pa sedaj nekaj denarja prišlo v občino, ki ga bodo vsi plačali, ki radi pijejo. Zakaj bi samo tisti plačeval, ki ima hišo ali kaj zemlje, in podpiral tako z denarjem greh in pokvarjenost? Vsi — tako je prav. Pri pijači se nikdar ljudem ne smili krajcar, še krona ne. Pri davkih je pa to težko in posebno pošten in marljiv kmet jo težko dá.

d **Ribnica.** Včasih smo imeli v Ribnici dopisnika, ki je marsikako dobro povedal. Ker vse kaže, da ga sedaj ni, dovolite, da vam sporočim malo novico, ki je pa že tudi stara. Imamo frizerja, ki na vsak način hoče postati slaven. Kadar brije, vedno je na vrsti »Narod« in klerikalci in Sokol. Posebno če se mu zdi, da so ljudje naše stranke. Zabavlja tako, kakor bi mu bilo naročeno. Počasi se mu bo že posrečilo, da ljudje postanejo nepotrpežljivi in puste njega in pa liberalno posojilnico, za katero je vnet. Če je on od posojilnice uradnik in za to plačan, naj piše v njene knjige, ljudi naj pa pusti pri miru. Zadnjič je bil celo popoldne na vrsti Jakob Kalan iz Amerike. Če je res ta tak, kakor se nam popisuje in kakor frizer pravi, je že malo vreden. Moram pa reči, kar si marsikdo misli, ki ga posluša, pa je zaradi ljubelega miru tiho. Vsem je znano, da je frizer dopisnik v liberalne liste, kjer zabavlja, kar more. Kaj bi se delal potem hinavskega, kadar je v posojilnici, ki z dobičkom — kakor on pravi — misli zidati Sokolski dom. Kmetovi denarji so mu dobri. In zato, brez zamere, morajo tudi taki nanj bolj paziti, ki so za to poklicani. — V Ribnici nujno rabimo brivca, ki bo dobro izhajal.

d **Popotnik iz mirnske doline.** Ko sem šel skozi št. Lovrenc, sem videl novo pitališče za prešiče; lepa stavba! 300 prešičev bodo mastili in vse bo lahko opravljal en sam delavec. Dal Bog obilo sreče! To pa že moram reči, da ima mokronoški cestni okraj boljše ceste od trebanjskega. Pogorela je žaga na Mirni pod gradom, grade že novo, skoro gotovo bo z novim letom tudi nanovo rezala. — Te dni so cigani hodili po naši dolini. To je pa že preveč, kako ti »gipsarji« kradejo! Ljudje so pa tudi nespametni, ko tako ukradeno in malo popiljeno pa v ognju pregreto blago kupujejo. — Sv. Barbare god so mirnski premogarji praznovali s slovesno sveto mašo; imeli so svojo godbo. Seve veselica ni smela izostatí! — Na Bistrici je ukradeno sedlarju Francu Pleskovič lepo sedlo in oprava za samca; najbrže je pobasal vse skupaj kak cigan-tatič. — Mirna je imela lani vse polno ogledov. Cesto mislijo preložiti na Sv. Križ, le edinosti ni! — Močvirje »na paludih«, travnike med Mirno in Logom, bodo osušili, začeli so že na travnikih grofa Barbota. — Šentrupetski da-

car je pa tudi že preveč radoveden! Te dni je peljal nekdo med ajdovco tudi snoppek, obdan z železnimi obročki — poln sladkega vina, — pa ga dacar zavoha in zadaca; ej, kisle kumare pa med zraven! — Na Trbincu je tat ukradel siroti 15 K. Grd človek! — Na Mirni pa kokoši nimajo miru! Stari in mladi lisjaki kar po dveh nogah hodijo v krajo! — Na Mirni so mislili voliti v krajni šolski svet brez tujcev, pa ni šlo! Trebnje, Trebelno, Mokronog, Mirna, na nože! Niti enega liberalca notri! Ven ž njimi! In tako so tudi mislili starešine, ko so volili pretelki četrtek člana v okrajni šolski svet. Št. Rupert, Mokronog, Trebelno in nekaj Šmarjete so volili naše može, Bog vas živi! A iz Tržišča in Škocijana so pa ostali liberalčki, pa so liberalčke volili in tudi slovesno pogoreli. Oče Prijatelj iz Tržišča in oče Zupančič iz Rakovnika sta slovesno pogorela; zavarovanja ni bilo nobenega. Našim vrlim možem kličemo: Bog vas živi!

d Št. Janž. Liberalci vedno trobijo, da so verni in goreči božji častilci. Da to ni resnica, priča ta-le slučaj: Prvi teden adventa smo obhajali tridnevno na čast presveti Evharistiji in pobožnost končali s procesijo z Najsvetejšim. Mimo katerih hiš je šla procesija, povsod so bile na oknu prižgane sveče, le na oknu hiše, katere gospodar je »Sokol« in naročnik »Slovenskega Doma«, ni bilo niti ene sveče. Marsikateri se je zgražal nad tem in pripomnil: Ali taki ljudje ne potrebujejo nič od Boga? — Pač dokaz, kam pripeljejo liberalna društva in liberalno časopisje. Pri nas v Št. Janžu je še vedno nekaj takih očetov, ki so sicer dobri, a le to jim ne gre v glavo, da bi svoje dorašle sinove pustili v kako dobro društvo. Taki sinovi bodo ostali nepodučeni v dobrih stvareh in prej ali slej, ko bodo stopili izpred očetovega očesa, zabredli med razuzdane tovariše. Navadno očetje šele takrat spoznajo svojo zмотo, ko jim sin že napravlja bridkosti in ni več rešitve zanj. — Kaj je sedaj dolžnost vseh »Domoljubovih« naročnikov? Takoj plačati naročnino za prihodnje leto in vsak pridobiti vsaj enega novega naročnika, iztrebiti pa iz svojih krogov ono liberalno nesnažo, ki je imenovati nočemo. Tako bomo dvignili naš prapor in marsikateremu pripomogli, da se bode rešil liberalnih spon ter spoznal krščanska načela. — Končam in želim vsem »Domoljubovim« prijateljem vesele božične praznike!

d Škocijan pri Turjaku. Gosp. župnik Jereb ima v izobraževalnem društvu pogostna izvrstna in prav dobro obiskana predavanja o sedanji turški vojski.

d Zagorje ob Savi. V nedeljo, dne 8. decembra, so praznovali naši rudarji, kakor vsako leto, praznik sv. Barbare, svoje zaščitnice. Imeli so v župni cerkvi pridigo in slovesno službo božjo. Letos je bil zanje ta dan še posebno pomemben. Deset rudarjev je prejelo svetinje za svoje štiridesetletno zvesto službovanje pri rudniku. Zbrala se je ob 9. dopoldne v Toplicah na trgu nešteta vrsta premogarjev. Slavljence je nagovoril v lepem govoru od državnega rudniškega urada g. Strgar. Svetinje jim je pripel vodja okrajnega glavarstva v Litiji g. Svetec. Potem pa so se uvrstili slavljenci v spreved in odšli skupaj v cerkev,

da se še tukaj zahvalijo Bogu, da jih je ohranil nepoškodovane pri tako napornem in nevarnem delu. Opoldne so bili slavljenci pogoščeni v rudniški restavraciji in vsak je prejel tudi darilo 40 kron. Bog jih ohrani zdrave še mnogo let! — Gradbo pri novem mostu čez potok Medijo pri kolo-dvoru so za letos ustavili. Dokončali ga bodo spomladi. Most bo nekaj lepega, priča, da Slovenska Ljudska Stranka res deluje za korist ljudstva. — Dne 14. decembra je bil pokopan rudniški uslužbenec Anton Barlič. Udaril ga je konj v čelo, da je par dni za tem umrl. Zapušča vdovo in več nepreskrbljenih otrok. — Isti dan je bila pokopana tudi gospa Marija Medved iz Zagorja, žena pokojnega Matije Medved, gostilničarja, ki je bila daleč naokrog dobro znana.

d Boštanj. Splošno se liberalci ponašajo z narodnostjo, nam pa očitajo, da narod izdajamo Nemcem in da smo krivi, da slovenstvo propada. Nam nasproti, na štajerski strani je nemška šola za kakih 10 nemških in za tiste otroke slovenskih staršev, ki raje vidijo, da ne zna otrok nič slovenski, samo da pozna par blaženih nemških črk. Zakaj več kakor črke se tam otroci ne nauče nemškega. Pri nas so to starši že zelo uvideli in le malo jih še pošilja tja svoje otroke. Nekaj jih je pa še, in med njimi, pomislite, Pečar, občinski odbornik in ud krajnega šolskega sveta. Liberalci, ali vidite, kako ste narodni? Slapšak, Planinc, Drmelj in podobni, vi volite v krajni šolski svet človeka, ki pošilja otroke v nemško poneumnjevalnico! Te ga se pa lahko sramujete! — Sicer je pa naprednost pri naših občinskih odbornikih tako velika, da nekateri niti brati in pisati ne znajo. — Zanimivo je tudi to, da se je nekaj liberalcev ustavilo dati pšenično biro. Ker jih je okrajno glavarstvo tirjalo, so se pritožili, da se je pobiralo s staro mero, z bokalom. Zakaj pa Mirtelj apno še vedno na vedre prodaja? In Planinca se tudi vedno vidi s starim policem na cesti. — Naročnike »Domoljuba« spodbujamo, naj ostanejo vsi zvesti »Domoljubu«, zraven pa še koga drugega nagovore, da se naroči.

d Iz Prečine. Ali ste ga videli liberalnega luciferja, ki se je izpremenil in angela luči sedaj po volitvah, ker vé sedaj, da se je zastoj prizadeval, da bi prišel v odbor. Skril je svoje protiverske kremplje in odložil svoje proticerkvene roge; nadel si je pobožno masko in udaril na sveto struno. Torej oglašil se je ta »sveti hinavec« v »Slovenskem Domu«, ki je seveda odlično katoliški list, in je odprl svoja zasedaj posvečena usta, vznevoljen od svete jeze. Le čujte, kaj piše ta sveti liberalni angel: »Niti eden (od naprednjakov namreč) se ni zaletaval v sveti evangelij. Vera naj nam bo sveta. Naš gospod župnik nam dela vedoma krivico, ko nas naziva liberalske brezverce. Ostudna laž je, da smo proti veri.« In to piše človek, ki je toliko brezverske gnojnice razlil po »Slovenskem Domu« zoper naše duhovne. To piše brezversko človeče, ki je imelo še za vsak duhovnov opomin samo zlobni posmeh. On, ki sramoti vse škofove nauke, on, ki je nagromadil že toliko lažnjivo sramotilnih laži in obrekovanj na našega gospoda župnika!

Ta človek ima to drzno čelo, da si upa vse to pisati, da, še celo sveti evangelij hoče razlagati. In zakaj sedaj piše tako? Zato, ker mu voda teče v grlo, ker čuti, da jo je s svojo stranko docela zavozil, da mu radi protiduhovske in proticerkvene gonje vse pošteno ljudstvo obrača hrbet, zato pa brž svetohlinsko barvo na obraz, v roke pa rožni venec. . . . Fej, hinavci! Ali je tako pisati pošteno? Ali je pošteno nedolžne tlačiti noter, krivce pa izgovarjati? Sodite torej sami, kakšna je liberalna stranka in s kakšnimi sredstvi se bori proti nam. — Potem pa obeta »naprednjak« zlata nebesa za Prečino, če bi bili napredno volili. Treba se zbuditi in gospodarsko misliti. . . . Da, da, zbuditi se bo treba in začeti gospodarsko misliti in opustiti brezplodno in škodljivo protiversko gonjo. Dobri kristjani postanite, in potem se bomo lahko združili v gospodarskem delu! Dokler boste pa taki, vam ljudstvo vkljub vašim lepim obljubam ne bo zaupalo niti — ficka. Kajti, kar liberallec prime v roke, vse pade na tla in se razbije. — Sedaj pa le ugibajte, kdo je to pisal, češ, »klerikalci nimajo med seboj človeka, ki bi znal prijeti za pero«. Res je, da mi »klerikalci« nimamo študentov in kačarjev, ki bi leta in leta se vlačili kot megla po prečenski fari za kačami. Pač pa imamo pošteno kmečko roko, ki vé, kaj je v korist in srečo našemu ljudstvu. In naše ljudstvo vé, kdo mu res dobro želi. Zato bo zlasti sedaj ob novem letu še bolj kot dozdaj pokazalo hrbet liberalcem, njihovim listom in dopisnikom in se bo še bolj oklenilo svojega poštenega glasila »Domoljuba«!

d Semič. Delo na progi je sedaj nekoliko pojenjalo. V predoru pa dobro napreduje, tako da bode koncem marca že prevrtan. Na južno stran ga je že nad 600 m. — Sirovi izbruhi in izleti naših »coklarjev«, pardon Sokolov, so sedaj v javnosti nekoliko pojenjali. Le tu in tam pade na katerega izmed naših fantov kaka psovka, ki se pa zanjo nikdo ne zmeni. Bolj tajno pa počenjajo še vse kaj hujšega. Tako so neki večer nosili zastavi podobno cunjo, šli za njo ter se norčevali iz molitve. Zasmehovali so namreč procesijo. Grozno! Ako bo šlo tako naprej, bo kmalu vsa mladina podivjana. Zares krasen sad komaj eno leto obstoječih Sokolov. Starši torej dobro pomislite, komu zaupate svoje sinove, ako jih puščate v tako društvo!

Notranjske novice

n Iz Godoviča. Nas so zadeli v dveh letih hudi udarci. Župnik Bobek so pri nas pastirovali dvajset let in kratka, huda bolezen nam jih je odvzela, da smo se oplašili, kako naglo smrt pobira. Naslednik njegov je bil bolehen gospod, ki nas je kmalu zapustil. Prišel je novi župnik č. g. Janez Možina, katerega smo že nekoliko poznali iz sosednih Rovt, kjer je pastiroval več let. Menili smo, da bode dalj časa pri nas, posebno še, ker je bil rojen v naši bližini, v Spodnji Idriji. Med tem ča-

som nas je dvakrat prestrašil požar, da smo se tresli, ker nam lahko vpepeli celo vas. A ta strah je hudo vplival na našega župnika. Vsaj od takrat se nam je zdel nekako preplašen, a upali smo, da strah mi prebolimo in on. A kaj nas zopet zadene? V nedeljo, dne 15. t. m., je še gospod na zgodaj v jutro veliko spovedoval, imel ob 9. uri duhovno opravilo, pri katerem je še z nenavadno vnemo pridigoval, po maši je še več ljudi imelo pri njem opravka in je še vsem postregel prijazno. Ko so ljudje odšli, sedel je k zajtrku, katerega je bil gotovo potreben, ko je od zgodnjega jutra nepretrgoma delal. A komaj mu postrežnica postavi na mizo zajtrk in se odstrani iz sobe, zasliši ropot. Naglo se vrne v jedilno sobo in tam dobi župnika na tleh v nezavesti. Takoj se izve po vasi, kaj se je zgodilo, in namesto popoldne v cerkev k oznanjenemu krščanskemu nauku, se zberemo okoli župnišča, odkoder dohajajo poročila, da je g. župnik za smrt zbolel. Zadel ga je kap. Poslali smo po duhovna v Hotedrščico, ki mu je še podelil odvezo in sveto poslednje olje. Ko iz Idrije prihitita gg. dekan in zdravnik, ga najdeta že mrtvega. Tako nagla smrt je vse potrla. Ranjki je bil star 53 let in je služboval v Starem trgu pri Ložu, v Hrenovicah, v Harijah, bil sam na težki župniji v Rovtah več let, se preselil za kratko dobo v Senožeče in iz Podlpe je pred enim letom dospel k nam, kjer je menil ostati dalj časa. A oni, ki ima v oblasti naše življenje, je drugače sklenil, poklical ga je nenadoma k sebi. Tihi, mirni in blagi župnik Možina nam ostane v blagem spominu in v naših molitvah. Naj se spočije od svojega napora in truda!

Društveni vestnik

NAPOVEDANE PRIREDITVE:

Iz Rovt nad Logatec. Tukajšnje izobraževalno društvo bode priredilo dne 26. decembra, na praznik sv. Štefana, in ponovilo v nedeljo, dne 29. decembra t. l. krasno in ganljivo žaloigro »Mlinar in njegova hči«. Začetek ob 3. uri popoldne. Prijateljem društva kliče: Udeležite se te društvene prireditve, ki bo najbrže zadnja, v najobilnejšem številu. Sklenilo se je, da šolski mladini vstop ne bo dovoljen. — Odbor.

Marijini vrtec v Zireh priredi na Sveti večer v »Domu« izobraževalnega društva božičnico. Na sporedu je govor, igra v dveh dejanjih »Sirota Marijca« ter »Otroci v gozdu« (božičnica s petimi živimi podobami). Med igrami razne deklamacije, petje ter godba. Nekaj popolnoma novega bo

igranje na klaviolino. Vstopnina za odrasle: sedeži 60 vinarjev, stojišča 20 vinarjev. Otroci so prosti. Čisti dobiček se porabi za napravo nove knjižnice Marijinega vrtca.

Kmečka zveza za kočevski okraj priredi v nedeljo, 22. t. m. po večerni političen shod pri Sv. Gregorju v »Društvenem domu«. Poročajo poslanci.

Savsko okrožje »Orla« ima v nedeljo, dne 22. decembra, po popoldanski službi božji v »Društvenem domu« v Smartnem okrožno sejo. Razgovor bo zlasti o nameravanem dvanajstem tečaju za »Orla«. — 5. in 6. januarja prihodnje leto bomo priredili lepo evharistično skioptično predavanje, na katero že sedaj opozarjamo.

Slov. katol. izobraževalno društvo v Mengšu priredi na dan sv. Štefana, dne 26. decembra 1912 zanimivo predstavo v »Društvenem domu«. Začetek točno ob pol 4. uri popoldne. — Spored: 1. Petje. 2. Janko Rozman: »Testaments«, narodna igra s petjem v štirih dejanjih. Kdor je prebral povest Jankota Krstnika »Testaments«, ki se je vršila v polpreteklem času ob kranjsko-štajerski mejl, ne bode zamudil pogledati te zanimive igre. — Vstopnina: Sedeži I. vrste po 1 K, II. vrste po 60 vin., stojišča po 30 vin. — K obilni udeležbi vabi najuljudnejše odbor.

POROČILA O PRIREDITVAH:

Vače. V nedeljo, 15. t. m., smo se v obilnem številu zbrali v našem društvu. Iz predsednikovega poročila posnamo sledeče: V tekočem letu je imelo društvo 159 članov in članic. Blagajniškega prebitka ima še 62 K. Časopisov je imelo naročenih 14. »Slovenca« je dobivalo celo v več izvodih. Tekom leta smo ob predavanjih osnovali »Čebelico«, treznostni odsek, imeli celo sadjersko razstavo. Poleg več domačih govorov smo letos že drugič slišali g. Terseglava, imeli tridnevni kmetijski podučni tečaj, se udeležili sadjarske razstave v Lincu, slišali predavanje o napravi sadnega mošta, zadružništvu, udeležili se poleg izletov tudi kongresa na Dunaju. Vse prireditve v našem kraju in okolici pa je prekosila okrožna telovadba in mladeniški tabor v Kandršah, kjer je tako krasno govoril zlasti naš poslanec g. Povše in kjer ima zaslugo g. Janko Mali, ki je dal prostor, in naš Titus, ki ga je z veselimi fanti tako imenitno priredil. Hvala vsem, ki so delali in darovali v ta namen iz dobrega srca! V zimski dobi bomo imeli vsako nedeljo po litanih predavanje, kamor sme priti vsak član, četudi je namenjeno v prvi vrsti našim »Orlom«. Le naprej v slogi in edinosti za vsestranski napredek našega ljudstva! — Povzel je nato besedo gosp. Franc Terseglav s sebi lastno spretnostjo ter nam v vznesenih besedah popisoval oni veliki boj naših slovanskih bratov na Balkanu za krst častni in svobodo zlato, za zmago križa nad polumesecem. Liberalstvo, ki so ga Mladoturki zasejali med turškimi narodom, je celo Turkom zastripilo dušo ter jim vzelo vse vzore in pogum. Tedaj so se pa stoletja tlačen kristjani združili v znamenju križa ter po tisočeri nepopisnih krvavih žrtvah dosegli velikanske uspehe. Toliko moč jim daje samo krščanska vera, ki premagava ves svet in se ne straši boja in znoja. Tudi pri nas je Vseslovenska ljudska Stranka, ki je na svojo zastavo zapisala krščansko misel, vnela v našem ljudstvu veselje in korajžo do napredka na vseh poljih. Zato pa naj nas ne motijo votle besede in psovke ter prilizovanje nasprotnikov! Vsak naj bo cel mož, proč s polovičarstvom! — Govor je napravil velik vtis. Hvala lepa in na svidenje!

Iz Gorij. Predavanje v bralnem društvu. G. Regally, deželnosodni svetnik v Radovljici, je imel minulo nedeljo v cerkveni dvorani zanimivo in poučno predavanje o pogodbah. Naši vrli možje so dvorano napolnili. Dasi je predavanje trajalo skoraj

dve uri, so vendar z napeto pazljivostjo sledili gospodu govorniku. Saj pa je tudi zanimivo govoril, kako se pogodbe pravilno napravijo, kako se dele v darilne, menjalne in kupne. Opozarjal je pazljive poslušalce še posebej na one pogodbe, ki se morajo sklepati le pred notarjem, kakor ženitbene, med zakonskimi, slepcev, gluhih in mutcev. Seveda je živinorejce najbolj zanimal predmet o pogodbah in kupčijah z živino. Koliko nepotrebnih pravd, koliko stroškov in sovraštva, ker ljudje premalo poznajo zakonite napake, ki kupčijo v gotovem roku same na sebi razveljavijo, zlasti napake pri konjih in ovcah. Potreben je bil pouk, kako ravnati glede poveritve pri raznih pogodbah, katerih vsebina se ima vpisati v zemljiško knjigo. V kratkih potezah je načrtal tudi novo deželno postavo o posredovalnih občinskih uradih; obrazložil je njih poslovanje. — G. svetniku se je za njegov trud in poučno predavanje v imenu Gorjancev zahvalil poslanec Piber. Gospodu svetniku naj bo v plačilo hvaležnost našega ljudstva.

Iz Dobrnica. Odkar imamo pri nas novega gospoda župnika, se je v vsakem oziru začelo novo življenje. Pred kratkim smo ustanovili mladeniško Marijino družbo in v izobraževalnem društvu telovadni odsek Orla. Bila je to za nas znamenita nedelja, ko je 111 mladeničev neustrašno stopilo pod Marijino zastavo in tudi lepo število se zapisalo med Orle. Stolni vikar L. Smolnikar iz Ljubljane je razložil pomen obeh organizacij in veliko korist kmečkoga mladeniča, ako se vanje zapiše. Čast vrlim mladeničem, ki so se v tako obilnem številu odzvali pozivu Seveda se tudi pri nas ne manjka takih, ki zabavljajo čez to, pa to nas nič ne moti. Mi čisto natanko vemo, da smo na pravi poti. Mladičiči, ki se še niste odločili, za nami, ne boste se kesali! — Igrali smo tudi igro »Garcia Moreno«, ki je zelo povoljno izpadla in pokazala resen trud naših fantov za vsestranski napredek!

Dobre knjige

II. knjiga Finžgarjevega romana »Pod svobodnim solncem« je dotiskana in bodo tudi že vezani izvidi na razpolago najzopred v soboto dne 21. t. m., torej pravočasno pred Božičem.

Ne moremo si misliti in ga ni lepšega božičnega darila, kakor sta obe knjigi tega romana, kateremu je dala javna kritika brez izjeme (ne samo slovenska, temveč tudi tuja) prvenstvo v slovenskem leposlovju in ga prišteva prvovrstnim delom svetovne slovstva. Finžgarjev roman zaključuje z drugo knjigo: Starosta Svarun leže v grob, Irena vzgaja pod svobodnim solncem svojih sedem sinov, Iztoku pa še ni omahnila roka v boju proti sovražnikom Slovenov. Pisatelj namerava porabiti počitnice v letu 1913, da obiše Balkan; morebiti pripomore to potovanje, da zasnuje tretjo knjigo v svojem času, ki se bo uvrstila neposredno v zbrane spise.

Naše otroke odgojevati v zdrave in srečne ljudi

je naša najlepša življenska naloga, toda otroci so večkrat slabotni, malokrvni in se nalezajo vsled neprevidnosti, prepriha, prehlajenja razne bolečine in nadležnosti. Otrok se ne sme zamerjati, če so nahodni, hripavi, zasluženji, če tožijo vsled bolečin v grlu, pehanja ob strani in prsobola, ampak potruditi se je treba, odpraviti tudi najmanjša zla, predno se iz tega razvije kaj hujšega.

Opozarjali bi tu na preizkušeno, dobro domače zdravilo, kakor je že več let sem znani Fellerjev fluid z zn. »Elsafluid«. Tudi neveren Tomaž poizkuša, če sliši tako pričevalne besede, kakor jih čitamo v pismu baronice Geramb v kopališču Buziari pri Temesváru. Glasi se: »Že davno sem hotela pisati v listih, naj bi se razglasilo, kako izbornu učinkuje Fellerjev »Elsafluid«. Imela sem toliko bolečin, skrnino in slab vid, utrujenost in glavobol, bolečine v hrbtu in slabost in odkar rabim Fellerjev »Elsafluid«, sem popolnoma zdrava.« Verjamemo, da bi tudi naši bralci bili hvaležni po

takem poizkusu, Pocenil je končno tudi sredstvo, ker tucat za poizkušnjo stane samo 5 K franko.

Ena izmed mnogih, važnih nalog matere je, da pazi, da je odvajanje pri otrocih redno. Najhujše posledice ima lahko zaprtje. Toda ne dražičnih sredstev! Kot lahko odvajalno in obenem prebavljano urejajoče sredstvo, ki nikdar ne odreče, smo preizkusili Fellerjeve rabarbarakroglice z znakom »Elsakroglice«. — 6 škatlic franko 4 K. Oba izdelka se dobivata pristna pri E. V. Fellerju v Stubici, Elsatrg št. 16 (Hrvatsko).

je spoznal, da je Hus krivoverec in ga je zato prepustil cerkveni oblasti, da izreče sodbo nad njim.

Ko so ga odvedli nazaj v ječo, je zbor še enkrat proučil vse Husove nauke in ga na tej podlagi obsodil kot trdovratnega krivoverca. Husa je slovesno izobčil, mu odvzel čast duhovnika in službo, njegove spise pa dal sežgati.

Nato so Husa oblekli v mašniška oblačila, peljali v zapor in ga še enkrat slovesno pozvali, da naj prekliče svoj nauk. Ko pa je Hus še ostal trdovraten, so mu slekli mašniška oblačila, mu še enkrat odvzeli vse blagoslove in ga javno izobčili.

Sedaj je bil Hus od cerkvenega zbora obsojen. Cerkev ga je kaznovala s takimi kaznimi, ki so njej na razpolago, z duhovniki. Sedaj pa je nastopila država. Po tedanjih drž. zak. je zapadel vsak krivoverec, ki je ostal trdovraten v zmoti, smrtni kazni, ker je država pravo vero smatrala za temelj državi in ji je bil krivoverec ravno tako nevaren kakor Cerkev, ker po Husovem nauku tudi posvetna oblast, če ni popolnoma brez vsakega greha, nima nobene oblasti nad podložniki. Ljudstvo, ki se oklene teh nauk, bođe gotovo zavrglo ne samo cerkveno oblast, ampak se bođe protivilo tudi postavnim, od Boga postavljeni posvetni gosposki in samemu kralju. Cerkev pa uči, da se moramo postavnim posvetni oblasti pokoriti, ker tudi ta pride od Boga.

Po državnih zakonih obsojen, je bil Hus 6. julija leta 1415. pred kostniškim mestom na grmadi sežgan. Med potjo na grmado je pel psalme in molil; ko je na grmadi stal, obdan do vratu z gorljivimi tvarinami, so ga še enkrat opomnili, da naj prekliče svoj nauk, pa — ni hotel. Tedaj so zažgali grmado. Pepel so stresli v reko Ren, da ne bi ga njegovi čestilci spravili kot drag spomin na Husa.

Nasprotniki Cerkve ji kaj radi očitajo, da je ona kriva Husove smrti in da bi mora' Sigmundovo pismo Husa varovati smrti. Da je Hus umrl po državnih zakonih, nam je že znano. Tudi cesar Sigmund mu ni zagotovil v svojem pismu, da ne bi ga mogla zadeti kazen krivoverca, amak njegovo pismo naj bi ga varovalo le na poti v Kostnico.

Naslednja leta so na enak način sežgali tudi Husovega učenca in prijatelja — Jeronima Praškega.

* * *

Husova smrt je strašno razburila Čehe. Njegovi privrženci so trdili, da te sramote češki narod ne sme in ne more prenesti. Sicer se je bil pa že ves češki narod tako oklenil Husovih nauk, da je bilo že prepozno, preprečiti prevrat, ki ga je povzročila Husova smrt. V Pragi so rušili stanovanja katoličanov, trpinčili duhovnike in oblegali grad nadškofa, ki jim je s težavo skrivaj ušel. Ljudstvo so podpirali tudi mnogi plemenitaši in mnoga mesta.

Znamenje Husovcev je bil kelih. Jakob iz Srebra je učil, da se mora sve-

to obhajilo deliti pod obema podobama, kateri nauk je Hus tudi odobril. Papež Martin V. se je sicer trudil, da bi razburjene Čehe pomiril, ali vse njegovo prizadevanje je bilo zastoj. Kralj Večeslav je Husovcem moral dovoliti, da so smeli v treh cerkvah v Pragi opravljati svojo božjo službo in deliti obhajilo v podobi kruha in vina. Kralj je mislil, da bo razburjene duhove pomiril, če jim nekaj dovoli. Ali Husivci so postajali vsak dan predrznejši.

Leta 1419. je Večeslav prepovedal deliti sveto obhajilo v podobi vina in dal nekaj prvih prekucuhov zapreti. Zato so razburjeni Husovci napravili veliko procesijo na čast kelihu, katerega je nosil neki nekdanji menih, ki je vodil procesijo. Veličastna procesija se je pomikala po praških ulicah in prišla tudi do mestne hiše, v kateri so bili tisti čas gospodarji večinoma Nemci. Ti so stoneli na oknih in se posmehovali procesiji in niso hoteli izpustiti jetnikov. Na spodaj idoče je iz okna priletel celo kamen in zadel nekega husitskega duhovnika. To je procesijo strašno razljučilo. Druhal je razbila okna, vlomila vrata, hitela v gorenje prostore, odkoder je župana in mestne svetovalce pometala skozi okna; spodaj čakajoča množica jih je nabodla na sulice in vile ter jih grozno mučila. Imenitne gospe in celo kraljica sama so proslavljale Husa.

Kralja Večeslava pa so ti dogodki tako razburili, da ga je zadela kap.

* * *

Večeslav ni imel otrok, zato bi ga bil imel na češkem prestolu naslediti brat Sigmund, obenem nemški cesar. Priznali so ga le Nemci, Čehi ga niso marali, ker ni dovolil Husovcem njih vere in ker so bili prepričani, da je Sigmund Husa samo s tem namenom zvalil na cerkveni zbor v Kostnico, da ga je tem lažje dal umoriti.

Takoj so se začeli pripravljati na vojno, ki je kmalu izbruhnila in trajala 14 let. Voditelj Husovcev je bil enooki Ivan Žižka. Husovci so po vsem Češkem širili upor in zato prirajali velikanske shode, tabore, katerih se je udeleževalo na tisoče in tisoče ljudstva. Pri teh taborih je ljudstvo kar trumoma zapuščalo katoliško Cerkev in prestopalo k Husovcem. Sicer pa Husovci tudi niso bili med seboj edini. Takoj v začetku so se razdelili na dve stranki: Pražani ali zmerna stranka; k tej so pripadali husitski plemenitaši, vseučilišče in večina Praže. Taborovci, kateri so po sebi nazvali mesto na južnem Češkem, ali nespravljiva stranka, kateri je pripadalo večinoma kmečko ljudstvo. Pristaši te stranke so rušili cerkve in samostane, oskrunjevali svete podobe in posode, preganjali menihe in nune, sami pa se oblačili v mašna oblačila in počenjali vsakojake neumnosti.

Taboriti so bili v verskih zadevah zelo nestrpni. Na svojih shodih so se postili, poslušali so po cele dneve ostre pridige, se izpovedovali in prejemale obhajilo v obeh podobah. Med seboj so se imenovali bratje in sestre in živeli po zgledu prvih kristjanov, kjer so imeli vsi vse imetje, kjer

ni bilo preprirov radi lastnine in tatvin. Sploh je bilo njih življenje zelo ostro. Pijanecv ni bilo med njimi, ker so bile opijanljive pijače prepovedane, godbe in plesa niso trpeli, ampak obhajali so vedne procesije, pri katerih so okrog cerkve nosili sveto Rešnje Telo. V svojem verskem prepričanju so porušili katoliška mesta in vasi ter njih prebivalce morili.

Husovci pa niso bili navdušeni samo za Husovo vero, ampak tudi za češki jezik, ker so bili ostali na Češkem katoličani skoro samo Nemci. Voditelji so jim tudi obetali, da se po dobljeni zmagi gosposkega jarma otresejo in se polaste njih bogatih posestev.

Kakor nekdanj proti Turkom, so označevali tudi sedaj katoličani križarsko vojsko proti Husovcem.

Taborovci in Pražani so bili v vojni proti Sigmundu vedno edini; če pa jim od zunaj ni pretela nobena nevarnost, so se preganjali med sabo hujše, kakor katoličane. Tudi Žižka je bil Taborovec. Bil je sin nekega malega viteza v Trocnovu. Kmečki stan ga ni veselil, zato se je šolal. Več let je služil kot vojak na Poljskem. V teh bojih je oslepel na eno oko, ali izvežbal se je izvanredno v vojaški stroki. Ko je zvedel, kako je končal Hus, je v svojem srdcu pristopil k Taboritom. Znal si je pridobiti njih vpliv, zato so si ga izbrali za poveljnika. Žižka ni tako črtil katoličanov, kakor drugi Taboriti, ampak on je zahteval za vsakega svobodo v njegovem veroizpovedovanju. Češki je hotel priboriti popolno samostojnost. Kljub svoji moči in vplivu je ostal vse življenje brez premoženja.

Cesar Sigmund je zbral veliko vojsko iz vsega tedanjega nemškega cesarstva in šel z njo na Češko. Namenil se je, priti do Prage in jo vzeti; če si osvoji glavno mesto, je polovica dobljena. Med potom ni imel nikakih zaprek. Pred praškim obzidjem ga je čakala Žižkova vojska. Prvotno so se Husovci hoteli zapreti v mesto in iz obzidja zavračati sovražne napade, ali Žižka je izprevidel, da bi se na ta način njegova vojska preveč razkropila, zato je sklenil, da počaka Sigmunda pred mestnim obzidjem. Utaborili so se na nekem griču takoj zunaj Prage, ki se sedaj imenuje Žižkov hrib. Tukaj je popolnoma premagal nemško vojsko (l. 1420.). Sigmundova vojska se je razpršila; posrečilo se mu je, jo zopet zbrati in udaril je na Prago pod Višegradom, kjer so ga Husovci vnovič preprodili. Husovci so, polni poguma po teh dveh zmagah, preplavili vso češko deželo in neusmiljeno preganjali katoliške Nemce. Sigmund se je moral umakniti iz dežele; vsa njemu naklonjena mesta so Husovci osvojili, tako da je bil Sigmund na Češkem popolnoma brez vse opore. Nemci so pred Čehi dobili tak strah, da so kar bežali, kjer so le zagledali husitsko vojsko. Husovci pa so z ognjem in mečem opustošili vso deželo.

Ko je papež slišal, kaka nevarnost preti katoličanom od Čehov, je ukazal oznanjevati križarsko vojsko. Nemški knezi so se sešli v Norimbergu in sklenili, da naj vsa nemška država pomaga zatreti Husovo krivoverstvo na Češkem. L. 1421. je šel Sigmund s svojo vojsko iz Ogrske, nemška vojska je prodirala od druge strani;

med ropom, požigom in umorom je prišla do mesta Zatec. Šestkrat je Sigmundova vojska naskočila mesto, a hrabri Husovci so vse napade odbili. Ko pa je v nemškem taboru počil glas, da se bliža Žižka z vojsko mestu na pomoč, jih je samo ta vest tako preplašila, da so pustili obleganje in v divjem begu bežali na vse strani. Neustrašeni Husovci so hiteli za njimi in jih še mnogo pobili.

Še istega leta je Sigmund pripeljal novo vojsko na Češko. Medtem je bil Žižka že oslepel še na drugo oko, ali vendar je znal razpostaviti svojo vojsko vselej tako, da ji Nemci niso mogli priti do živega. Kakor hitro je nemška vojska slišala, da se bliža Žižka, se je spustila v divji beg; pri mestu Nemški Brod jo je Žižka dohitel in potolkel.

Največja nesreča za Čeha je bila Žižkova smrt leta 1424. Pogreb svojega hrabrega vojskovođe so menili divji Husiti počastiti s tem, da so zažgali katoliško mesto Pribislavo, ki je s prebivalci vred pogorelo. Baje, so Husiti Žižkovo kožo napeli na boben in sovražniki so vsikdar zbežali, kadar so slišali ropot tistega bobna.

Po Žižkovi smrti so bili prepri med Husiti vsak dan večji; le proti zunanemu sovražniku so se še združili. Žižka je, predno je umrl, nasvetoval za svojega naslednika Prokopa »velikega«, katerega je priznala večina Taboritov. Drugi en čas niso imeli nobenega poveljnika, češ, da ni nihče vreden slediti hrabremu Žižki, in se nazivali »sirote«, ker so z njim izgubili svojega dobrega očeta. Pozneje so si izbrali za vodjo Prokopa »malega«. Pražani so se sedaj pričeli nazivati »utraquisti«, ker so le sveto obhajilo prejemale pod obema podobama, a sicer so se držali katoliških obredov.

Vsled vednih bojev je bila Češka zelo opustošena. Ker je doma primanjkovalo živeža in pa da bi se maščevali nad sovražniki, ki so pomagali Sigmundu, so šli Husiti čez meje češke dežele ter strašno ropali po Avstriji, Ogrski, Šleziji, Saški in Bavarski in prinašali domov ogromni plen. Papež Martin V. je iznova oznanjeval križarsko vojsko. Husiti so ravno oblegali trdnjavo Ustje, ko je došla nemška vojska. Zopet so morali Nemci bežati in še med begom so jih Čehi veliko pobili. Kmalu nato so bili na enak način Nemci tepeni pri mestu Tahovo.

Husiti so zopet ropali po sosednjih deželah. Še enkrat so Nemci poizkusili bojno srečo, ali zopet so jih Husiti pri Domažlicah popolnoma porazili.

Kje imamo iskati vzroka tem nenavadnim uspehom Čehov, katerih peščica je tako sijajno in tolikrat premagala tisoče in tisoče broječe nemške vojske? Prvi in glavni vzrok je bilo vsekakor izredno navdušenje Husovcev za vero njega, ki je bil sežgan na grmadi. To versko zavest so bili vedno pripravljene braniti do zadnje kaplje krvi. Poleg tega ni bilo med nemškimi knezi nobene edinosti; njih vojaštvo je bilo zbrano iz različnih dežel in narodov; večina ni bila vajena orožja. V češki armadi so se bojevali sami Čehi. Nadalje so takrat vpeljali ravno puške in topove, v čemer nemški poveljniki niso bili posebno izvežbani. Bistroumni Žižka je pa kmalu

izprevidel, da je srednjeveško bojevanje vitezov postalo nerabno. Sedaj so v vojski odločevali samo pešci, ki so bili dobro vajeni streljanja. Prej so hodili v boj vitezi oblečeni v železo, zavarovani z dolgo sulico in mečem. Sedaj jim to ni nič pomagalo, nasprotno jih je v boju samo oviralo. Svoje vojščake je Žižka vsak dan vežbal in gledal predvsem na to, da je vsak storil samo to, kar mu je bilo ukazano. Žižka v vojski ni trpel najmanjše nepokorščine; znal jih je pa tudi z besedo navdušiti za boj. Bistroumni Žižka je tudi vedno izpopolnjeval orožje, kar nasprotniki niso znali. In slednjic se je oziral tudi na to, kakšen je kraj, kjer je razpostavil svoje vojake. On je v vsakem oziru »oče nove vojaške umetnosti«. Mnogo so Husitom pripomogle do zmaga vozne ograje. Te so tvorili z verigami skupaj zvezani vozovi, ki so bili pokriti z branilnimi strehami in v katerih so hranili topove. Med potom je šla vojska v sredi med vozmi, v vojski pa je vozna ograja tvorila trdnjavo, kamor so se v sili zatekali.

Vsi ti vzroki so napolnili Nemce s takim strahom, da so začeli bežati, kakor hitro so zaslišali škrtanje voz, bučanje bojnih trompet in bojno petje Husitov.

Nemci so izprevideli, da hrabrih Husitov nikdar ne bodo pokorili z vojno silo, zato so se začeli z njimi mirnim potom pogajati. Cerkveni zbor v Bazlu v Švici se je začel pogajati s Husiti. Taboriti so takoj odklonili vsako spravo. Posrečilo pa se je zboru pridobiti zase zmerno stranko Husovcev in s temi je sklenil leta 1433. v Pragi takozvane »praške kompaktate« ali pogodbo. Po tej pogodbi so se zmerni Husiti povrnili v katoliško Cerkev, samo da sme na Češkem in Moravskem vsak prejemati sveto obhajilo pod obema podobama, ali priznati mora, da je tudi pod eno podobo cel Kristus navzoč.

Taboriti so še nadalje vztrajali pri Husovi veri in so očitali Pražanom, da so izdali Husa. Ali utraquisti so jih združeni s katoličani pri Lipanah (leta 1434.) porazili; v tej bitki sta padla tudi oba husitska poveljnika, Prokop »veliki« in »mali«. S to bitko so bile husitske vojske končane. Po dveletnem pogajanju so šele Čehi priznali Sigmunda za svojega kralja, ko jim je moral potrditi njih verske pravice.

Kaj so husitske vojske prinesle Čehom? Dvignila se je njih narodna zavest. Ali ravno isti verski razkol jih je razdvajal, da so se začeli med seboj cepiti in da kljub narodnemu navdušenju niso bili v stanu odstraniti navala Nemcev. Vedni boji in krutost Husitov so Češko tako oslabili, da so Nemci z lahkoto prodirali proti gospodarsko uničenim Čehom. Poljedelstvo je popolnoma zastalo; zemlja je bila po-teptana in opustošena ter zaraščena in neobdelana. Umetnost je popolnoma propadla; uničeni so bili tudi skoro vsi starejši umotvori čeških umetnikov. Okoristili so se pa v teh bojih graščaki in plemeni-taši, ki so uropali cerkveno premoženje, medtem ko je propadel kmet, obrtnik in trgovec. Mogočni graščaki so vkovali kmete in meščane v še večji jarem, kakor so ga morali prenašati prej.

In naj je Hus še tako probudil narodno zavest, se vendar zanj ne moremo navduševati, ker je bil krivoverec.

Splošna sodba o Husu in njegovem gibanju je: Hus je trezno in pošteno živel in probudil v Čehih narodno zavest; ali obenem je pahnil Čeha v toliko nesrečo, da se stoletja niso mogli izkoptati iz nje. Izmed vseh sovražnikov češke dežele ji je Hus povzročil največ gmotnega in duševnega zla.

Da se Čehi ob Husu navdušujejo za svoj narod, imajo pravico; ali da ga izrabljajo v boju proti Cerkvi, ki je z njim kot s krivovercem pravilno postopala, tega ne moremo odobravati.

Kašelj, influenco, oslovski kašelj, naduho in tudi zastarele pljučne katare

zdravimo z uspehom s tek vzbu-jajočim in prijetno dišečim

Sirolin „Roche“

najboljšim sredstvom proti jetiki. Sirolin „Roche“ okrepuje pljuča ter razkrajja in razkužuje

„Zahtevajte v lekarnah Sirolin „Roche“.

Mi iščemo marljivih

3704

sotrudnikov

Oddelek za srečke Češke industrijske banke. Zastopstvo za jugoslovansko ozemlje Ljubljana.

Usi, ki ste skrbni možje in očetje!

Alli hočete vsaj 10 vinarjev na teden živovati za svojo, oziroma za prihodnost svojih otrok? Potem pišite „Slovenski Straži“ v Ljubljani po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur dopošlje popolnoma zastonj.

Nedosežen je novi „Juwo“-Separator

iz najboljšega švedskega gradiva.

Zajamčeno najostreje posnemanje.

Posname v uri 125 litrov, lena K 150' —.

Tako cen in dober stroj se do sedaj še ni izdeloval. Cenike pošilja na zahtevo!

Josip Drol
Ljubljana
Kollzeje 69

generalno zastopstvo tovarne mlekarških strojev (A)

Jurani in Wolfram
Dunaj XX 2.

Kdor privoščiti sebi in svojem ali svojim prijateljem za božične praznike poseben užitek, naj si takoj naroči oba zvezka Finžgarjevega romana, da nam bo mogoče postreči do praznikov. Kdor je pa že prvi del od nas prejel, naj drugi del reklamira, če ga brez zahteve ne dobi do nedelje dne 22. t. m.

Druga knjiga, četudi dokaj obširnejša od prve, bo veljala 3 K 80 vin., elegantno vezana 4 K 80 vin.; ta izredno nizka cena bo pripomogla, da bo našlo najboljše slovensko leposlovno delo zaslužen prostor v knjižnici slehernega Slovenca.

Katoliška Bukvarna.

Vojska na Balkanu 1912. Ravnikar je izšel 4. sešitek te veleznimive in bogato s slikami opremljene knjige. Ta sešitek pričinja s popisom vojnih dogodkov in ima pridejan krasen, v sedmih barvah izvršen zemljevid Balkanskega polotoka, ki sega na severu celo do Ljubljane, tako da se bo vsakdo na do Ljubljane, tako da se bo vsakdo na podlagi tega zemljevida lahko natančno orientiral o razdalji med posameznimi vojnimi operacijami. — Sešitku smo pridejali tudi račun za prvih šest sešitkov, ker izideta 5. in 6. sešitek skupno kmalu po praznikih. Radi praznikov pa teh dveh sešitkov prihodnji teden še ne bomo mogli razposlati. Naredniki naj določijo znesek za prvih šest sešitkov takoj po položnici, ki smo jo priložili 4. sešitku.

Katoliška Bukvarna.

Dogodki križem sveta

Šest ladij zgorelo. V neapeljskem pristanišču se je na šestih ladjah vnel parafin. Vseh šest ladij je zgorelo.

Dvorno žalovanje za rajnim bavarskim princem Luitpoldom bo trajalo 20 dni.

Vohunstvo. Pri Hebu so aretirali dva, v Plznu pa tri Ruse, ki so osumljeni, da so vohunili.

Vpokojena generala. Podmaršal Lotar pl. Unterrichter in generalni major baron Dürfeld sta vpokojena.

Ukradena strojna puška. Krakovski »čas« poroča: Strojno puško so pogrešili v skladišču 3. ulanskega polka. Uvedli so takoj preiskavo in dognali, da je moralo v skladišče več oseb vložiti. Osumili so poddesetnika Rachvala, ki je bil iz polka oktobra na dopust odpuščen. Rachval biva v Rusiji, služiti je moral v avstrijski armadi, ker je pristojen v Avstrijo. Brzjavili so na vse strani. V Myslovcu so Rachvala res prijeli in našli v njegovi prtljagi med slamo cev in zatvornico ukradene strojne puške in pismo, ki mu zagotavlja 2000 rubljev nagrade, če strojno puško ukrade. Rachval je priznal, da so mu pri tatvini pomagali trije podčastniki oddelka strojnih pušk 3. ulanskega polka. Podčastnike so takoj aretirali in jih izročili garnizijskemu sodišču.

Mlade deklice hazardne igralke. V New Yorku je policija vdrla v neko skrivno igralnico, kjer so zgolj mlade deklice hazardirale. Aretirali so 14 deklic, učenke višjih dekliskih in srednjih šol, nobena še ni nad 17 let stara. Več deklic je ušlo skozi okna in skozi skrivna vrata. Aretirane deklice so izpustili, ko so jih zaslišali. Deklic ne nameravajo kaznovati, pač pa lastnika tajne igralnice, v kateri so hazardirale le mlade deklice, hčerke milijonarjev.

Umetnik morilec. V Monakovem je 24letni umetnik Friderik Justus iz Vratislava usmrtil pevko Frido Baumann, nato pa sebe smrtonovarno ranil. Usmrtil jo je, ker ni marala zanj.

Stavka medicincev. Na vseučilišču v Hallu ob Saali so pričeli na kliniki stavkati vsi nemški medicinci, ker smejo brez izpričeval o sposobnosti na kliniki prakticerati inozemci.

Ruski velikan Mahnov umrl. Kakor poročajo listi, je te dni umrl v Vietsku po vsem svetu znani velikan Mahnov, o katerem je tudi »Slovenec« že pisal. Meril je dva metra 36 cm in je prekašal po visokosti svetopisemskega Goljata. Umrl je v 34. letu.

Zastrupljenje vojaške straže. Vojaška straža, sestojča iz sedmih mož, ki je imela nalogo stražiti železniški most v Vaguhelyu, si je 12. t. m. v mali čuvajski hišici tako zakurila, da niso mogli vsi plini skozi dimnik, marveč so se nabirali v sobi. Vseh sedem vojakov je padlo v nezavest. Ko so jih našli, je bil eden že mrtev, šest so jih pa spravili k zavesti.

Radi umora na smrt obsojeni milijonar. Oskar Auerbach, sin washingtonskega milijonarja in vseučiliški dijak, se je kot gost dalje časa mudil na posestvu svojega prijatelja Harry Fisherja v Balpwieu (Michigan). Nekega dne, ko sta šla s prijateljem na lov, se je Auerbach razburjen vrnil na posestvo in pripovedoval, da je na lovu po nesreči ustrelil svojega prijatelja: svojo puško je obesil na neko drevo, puška je padla na tla, se pri tem sprožila in krogla je zadela Fisherja, ki je bil takoj mrtev. Policijski oblasti se je pa slučaj zdel sumljiv, tembolj ker je zvedela, da je bil Fisher za milijon dolarjev zavarovan za življenje in da med Auerbachom in Fisherjevo ženo obstoja nedovoljeno razmerje. Auerbacha so zaprli in nedavno je bil radi umora obsojen na smrt.

Za kratek čas

V cirkusu. Gledavec igravcu, ki je napravil smrtonovaren skok: »Ali si niste še nikoli vratu zlomili?«

Spoznal ga je. Revez: »Usmilite se me, gospod, in dajte mi kako podporo!« — Skopuh: »Dobro, vam bom dal, in sicer samih dobrih svetov: bodite priden, varčen in nikar ne beračitel!« — Revez: »Pojte se solit z vašimi dobrimi svetili! Če bi bili le en vinar vredni, bi jih drugim za stonj ne dajali!«

Pri vojakih. Stotnik vojaku, ki se tako nerodno obnaša, da se mu tovariši smejejo: »Kupač, to vam rečem, nikar se ne oženite, sicer bomo čez dvajset let zopet take tepce pri kompaniji imeli!«

Zadnji čas. Zdravnik, ki je z družino na kmetih, svoji ženi: »Danes je že tri tedne, kar smo z doma, zdaj je pa zadnji čas, da gremo zopet v mesto nazaj, sicer bodo vsi moji bolniki ozdraveli!«

Nesebičen. A.: »Ti trdiš, da je graščinski lovec nesebičen človek; jaz pa pravim, da je prav grd obrekovavec.« — B.: »Mogoče; toda res je pa tudi, da od časti, ki jo je drugim ljudem ukradl, ni prav nič zase obdržal — torej imam jaz prav!«

V šoli. Učitelj: »Kje je naša vas?« — Mihel: »Na Kranjskem.« — »Kje je Kranjsko?« — Mihel: »V Avstriji.« — »Kje je Avstrija?« — Mihel: »V Evropi.« — »Kje je Evropa?« — Mihel: »Na svetu.« — Nadzornik: »Kje pa je svet?« — Mihel: »V božjih rokah!«

Jud ostane jud. Jud gre peš na smenj. V hosti ga napadejo roparji in poglavar mu zagrozi: »Daj, kolikor imaš, če ne, te ubijemo!« — Jud: »Tristo kron imam, ne več, ue manj!« — in našteje poglavarju 294 kron. »Kako je to?« opomni eden izmed roparjev, »manjka še šest kron.« — Jud: »Če precej plačam, dobim povsod dva odstotka popusta!«

Času primerno. A.: »Ali poznaš onega-le gospoda, ki gre z gospico Amalijo?« — B.: »To je njen ženin — bančni blagajnik, menda zelo bogat.« — A.: »Koliko pa ima premoženja?« — B.: »Se še ne vé, koliko bo populil, kadar bo podurhal.«

SKRIVALNICA.

Kje je gostilničar?

Mnenje gosp. prof. dr. E. de Hibler,

Gosp. J. Serravallo,

Trst.

V odgovor Vašemu pismu, vam javljam, da sem Vaše železnato vino Serravallo pri samem sebi poskusil, in konstatiral sem po 14 dnevih porabe veliko zboljšanje splošnega zdravja in posebno prebavljenja.

Inomost, 16. junija 1911.

Prof. dr. E. de Hibler.

Tvrdba H. Suttner pošlje na željo vsakomur obširen cenih o urah, zlatimi in srebrnimi. Pri tej tvrdki bo vsakdo najbolje postrežen, ker se dobi solidno blago po nizkih cenah.

Imate bolečine? Revmatične, protinske, v zobeh, glavobol? Ali ste se po prepilu ali drugače prehladili? Poskusite vendar bolečine utahajati, lekajati in krepčajati Fellerjev fluid z znakom »Elza-fluid«. Ta je v resnici dober! To ni samo reklama! Dvanajstletna za poskušnjo 5 kron franko. — Izdelovatelj samo leka nar E. V. Feller v Stubici, Elza-trg št. 16 (Hrvatsko).

LOTERIJSKE ŠTEVILKEE.

Brno, 11. decembra: 10, 52, 76, 58, 80.
 Linc, 14. decembra: 69, 35, 89, 43, 54.
 Trst, 14. decembra: 34, 88, 52, 40, 1.

Tržne cene

za 100 kg.

Ljubljana, 17. decembra 1912.

Deželni pridelki:	Cena		Zivina, meso	Cena	
	K	v		K	v
Pšenica	25	—	živá vaga:		
Rž	21	—	Goveda pitana	85	—
Ajda	22	80	Teleta težka	108	—
ječmen	20	40	Teleta mala	102	—
Oves	22	—	Prasici	174	—
Proso belo	12	—	Koštruni	106	—
Proso rumeno	20	20			
Koruza stara	21	20	Kuretina in drugo:		
Koruza nova	17	00	Maslo kuhano od		
Leča	25	—	K 290— do	800	—
Grah	26	60	Maslo surovo od		
Laneno seme	19	—	K 280— do	320	—
Gršnica	39	—	Slanina sveža (špeh)	174	—
Domača detelja	158	—	Slanina prekajena	184	—
Fizol Ribičan	26	30	Mast svinjska	193	—
Fizol Prepelcar	32	—	Loj	98	—
Fizol Mandelon	28	—	Jajca 100 komadov	12	—
Cebula	10	—	Pišanci	1	70
Krompir	6	—	Reca	3	60
Zelje sveže	—	—	Gos	7	—
Zelje kislo brez sode	10	60			
Repa gorenjska	102	—	Kolonijalno hlago		
Repa sveža	3	—	na dobelo:		
Repa kisla brez sode	9	—	Riž Rangon od		
Brinje	30	20	K 3150 do	45	—
Kumna	89	—	Kava Santos od		
Oreh	70	—	K 284—	302	—
Gobe suhe	—	—	Sladkor	81	—
Suhe hrnske	40	—	Petroleji	57	—
Suhe češnje	50	—			
Ježice	12	—			
Zelod	10	—			
Smrekovi storži	7	—			
Seno	5	50			
Slama	3	—			
Stelja	2	80			

Gospodarska zveza v Ljubljani

nakupuje

fižol, krompir, proso, ajdo in druge poljske pridelke.

Trgovcem priporoča nakup kave, riža, sladkorja itd. Zaloga pristnih domavinih.

Naprodaj imam lep, garantirano čist **ajdov in rožni med** v škatljah po 5 kg po pošti za K 11-40 franko. Jakob Ferenc, Čebelar, Turjanci, p. Ilandeni, Štaj.

Zasluzek

2-4 K na dan in stalno z lahkim in prijetnim pletenjem doma, s hitrim pletilnim strojem „Patenthebe“ nedosežno praktičnim in trpežnim. Nauči se lahko in zastoj. Zajamčeno, da se oče povsod lahko oddaja. Pojasnila daje zastoj pojette za povzdigo domačega pletenja **Karl Wolf, Dunaj VII., Mariahilferstrasse št. 82.** 2507

OSTANKI

30 metrov za K 14- od raznega dobrega in modernega blaga za josen in sime za obleke, bluze in predpasnike itd. Ostanke so zajamčeno 3-9 m dolgi in svoji. — Pošilja proti povzetju 3208

JULIJ KANTOR, tkalnica, Baby pri Nachoda ČEŠKO.
 Vzorci ostankov se ne razpošiljajo.

500 kron

Vim pletam, ako Vaših kurjih očes, bradavic in trde kože tekem 3 dni brez boleče ne odpravi moj unikatni vselek korenin **Ria-mazilo.** Cena lončku z jamstvenim pismom 1 krono. 3847

Kemény (Kaschau) I.
 Poštai predni 12/161, Ogrsko.

Gas je

zaradi bližajočih se božičnih praznikov naročite po dopisnici moj bogato ilustrovani glavni katalog s 4000 slik, raznih vporabnih predmetov in daril, kateroga pošlje zastoj in poštine prosto

c. in kr. dvorni založnik **JAN KONRAD, razpošiljalca v Bruxu št. 4495 (Češko).**
 Nikl. žopne ure K 4-20 srebrne 8 40
 niklasta budilka 2-90
 ure z nihalom 3-30
 ure s kuhavico 3-30
 harmonike . . . . . 2-—
 gosli 2-50
 samokresli 2-50

Manufakturno, nasajato in jokleno hlago, razne potrebščine za dom in kajenje, igrače itd. v najbogatejši izbiri.

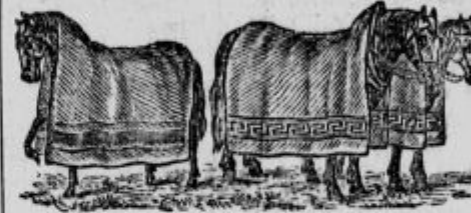
Ura budilka z nihalom.

Štev. 4482/W. navija se na 30 ur, bje ure in pol ure v lepo polirani orehovi omariči, 71 cm dolga s belim kazalniki in s bujnim kazalom samo 12-50 K. — Štev. 4483/W ista elegantnejše opremljena v temni orehovi omariči K 13-50. Ura s nihalom elegantnejše opremljena K 8-50, 10-80 in višje; s godbo, da snigra po dva komada, ko odbije ure K 17-80 in s triletnim jamstvom, Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj. — Razpošilja po povzetju **prva tovarna ur Jan Konrad** c. kr. dvorni založnik **Brux št. 4473 (Češko)**
 Bogato ilustrovani cenik s 4000 slikami na zahtevo vsakemu zastoj in poštine prosto.

Išče se krščanski hlapec 3908

za župnišče na Dolenjskem. Vajen mora biti vsega kmečkega dela. Zahteva se priporočilo domačega g. župnika in dobra spravečala o dosedanem službovanju. Prednost imajo starejši. Mesečna plača 20—24 K. Kje, pove upravništvo „Domoljuba“ pod št. 3908 (znamka za odgovor.)

Združene tovarne za volnino prodajajo letos zopet izključno po meni 4000 komadov takozvanih

vojaških kecev za konje

za ceno le K 4-40 komad in K 8-60 za par (6 parov franko na dom) naravnost na lastnike konj. Ti debeli, trajno trpežni koci so topli kot kožuhovina, temnosivi, okoli 150/200 cm veliki, torej lahko pokrijejo celega konja. Razločno pisana naročila, ki se izvršujejo le po povzetju ali če se denar pošlje naprej, naj se pošljejo na **STEINER-jevo komisijsko razpošiljalnico** združenih tovarn za kece **Dunaj II, Taborstrasse 27 G.**

Ceniki na željo zastoj in franko. — Za neugaja-joče se zavežem vrniti naprej poslani denar. Mnogostevilna priznanja in naročila so došla od kobilarne v Radavcu, Komornu in Brody-ju, župnika Kolarja Tutz-u, dr. Vračuna, odvetnika v Varasdu, posestnika Weichbergerja Ilosva, Grünwolda, Zorkovak, Rotter Lidten, pl. Mroczkowski-ja Dobrostany, Rosensauerja Zg. Moldava, Hahlissa Mankendorf, Schenka Gerlsdorf, lastnika umetnega mlina, 3435 Fohringerja in dr. (1)

Gosli za šolarje in za koncert!

Le najboljše izdelki in brezhibna izvršitev.

Štev. 112 1/2, šolske gosli, 1/4 vel., vžgano polirano dno K 5-80; št. 113 1/2, šolske gosli 1/4 vel., s lepo vžganim poliranim dnom, boljša kakovost, K 9-30. — Štev. 115 1/2, šolske gosli 1/4 vel., lepo vžgano dno, zelo ljubljena vrsta K 7-60. — Šolske gosli iz ebenovine, lep glas in dobra izvršitev K 8-40, 9-—, 10-80. — Št. 212 1/2, gosli za orkester z garnituro iz ebenovine K 16-80, lok od K —90, 1-10, 1-50, 2-—, 2-20 naprej. Čitro, ročne in ustne harmonike, klarine, klarineti, pihala, gramofoni itd. v najbogatejši izbiri. Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj. Razpošilja po povzetju ali predplačilu c. in kr. dvorni **Jan Konrad, razpošiljalnica založnik, glasbi Brux št. 4476 (Češko).** Glavni katalog s 4000 slikami pošljem na zahtevo zastoj in poštine prosto.

ZA KUHNJO IN DOM LE ČISTI ALUMINIJI!

Ilustrirani ceniki zastoj!

Avstrilska **Aluminium** družba.
 3906 **DUNAJ.**
 Mariahilferstr. 47 (Strassenhof).
 Pošilja nad 40 K poštine prosto.

Posteljino perje

znamka „AUSTRIA“ nedosegljivo v napojni tvi!

5 kg sivega K 9-90, boljšega K 12-—, belega K 15-—, snežno belega K 30-—, 36-—, najfinjšega K 42-—, 48-—

Plimo in odeje iz kamel. dlake za hotele in penzionate od K 10 naprej.

Razpošilja vsaki dan franko in brez carine po povzetju.

D. Schnurmacher, Taus 246 (Češko).
 Specijalna razpošiljalnica za gotova poselja. Pri potrebi postrežem s katalogi in shirko zastoj.

Izdajujemo novejšje domače mlino za vsako gonilno moč za jeklenimi ploščami za napravo moke za kruh ali pa živinsko kldajo v vsaki finosti, daje priporočam najnovejšje motorje za petrolej ali pa na sirovo olje idla, v vsaki velikosti do 200 P. S., neodvisni od finančne kontrole sanesljivi in ceni, z ugodnimi pogoji, ter tudi vse v kmetijstvo spadajoče stroje tudi cirkularne žage, itd. — Pošta Grabšteti, Koroško. J. Božič, mlinski stavbenik. 3905

„Poskoči možiček“

Najnovejšja in najbolj zabavna družabna igra. — Za odrasle kakor tudi za otroke je najlepša in najbolj zanimiva zabava n-ša nova, izredno prijetna družabna igra: „Poskoči možiček“, ki se je lahko nedežuje poljubno število oseb. Za družina, klube, kuzine, gostine pa tudi za vsako rodbino zelo zabavna in razvedrilna. Zelo fino izvršena kompl. z navodilom le K 8-—. Predaja po povzetju razpošiljalnica novosti **M. Swoboda, Dunaj III. Hlesseg. 13-106.**

Usnje je 25% ceneje

če ga kupite naravnost iz strojarne Fran Tršarja na Vrhniki. Razpošilja po pošti res dobro in trpežno usnje in podplate v vsaki množini. Zadejate pri naročilu le kratak popis kar želite in najmanjša naročila Vas prepriča o nizki ceni in trpežnosti znamenite Vrhnškega usnja.

Novost!

K 8-50

Št. 99 1/2, B. niklasta Rem s sidrom sistema „Roskopf“ patent, natančno regulirana in prepassirana, s kristalnim žarčnim kazalnikom da se tudi v temi razloči čas. Trajna svetilnost. Komad K 8-50. Za vsako uro triletno pismom jamstvo. Nikak riziko! Zamena dovoljena ali denar nazaj. Po povzetju ali naprej plačilu razpošilja prva tovarna ur **Jan Konrad, c. in kr. dvorni založnik v Brux-u** Bogato ilustrovani glavni katalog s 4000 slikami na zahtevo zastoj in poštine prosto.

Denarja ni

draginja je vedno večja, za-
nušek pa majhen. Ako ho-
četez malim trudom gotovo
10 do 20 K na dan zaslu-
žiti, pošljite za pojasnilo v
pismu znamko po 10 vi-
narjev in svojo natančno na-
veš 2 slov na:

JOSIP BATIČ

Ilirska Bistrica, Kranjsko.

„CAS“

znanstvena revija, izbaja
10 krat v letu in stane po 5K
na leto. Naročnino prej-
em spravništvo v Ljubljani.

Avtomatična past!

Za podgane K 4.—, za miši
K 2.40, ujame brez nadzor-
stva do 50 komadov v eni
noči. Ne zapuste nobenega
smrada in se zopet same na-
stavijo. Past za ščurke odina
te vrste, na katero so ujame
na tisoče ščurkov v eni noči,
a K 2.40. Povsod najb. uspeh.
Pošilja po povzetju **Franco
Humann, Dunaj, 2. Bezirk,
Aloisgasse 3/23.** Mnogo po-
bvalnih pism. Pred manj
vrednimi ponarejanji se sva-
ri. V c. in kr. vojakih aka-
dikah in vporabi. Telefon
23448. 2702

2 darili

dobl vsak
odjemalec 5 kg zavoja
žitne kave
za K 4.— franko
zastonj

pri tvrdki
Josip Stumpf
t. v rna žitne kave
Schotter, Češko

Pri odjema 6 zavojev
en zavoj žitne kave
zastonj. 3399

Pri lišajih

vseh vrst, posebno pri
mokrih in suhih lišajih,
kakor tudi pri prihlajih
nedosežen nadaje pri
vseh izpuščajih, hac-
morroidah, celo pri snj
bolj zastaranj li slučajih,
kjer so odovredila vsa
doslej uporabljena sred-
stva. **lekarnarja
Stauder**

Euzema-balzam

gotovo pomaga Zdravi
se z Euzemo brez sno-
tenja pokusa. Zavarov.
s pat. št. 141.365. Cena
5 kron. — Pristen le iz
**Roth-ove lekarnarje
Kaufbeuren D 35, bav.
Allgäu.**

Številna zahvalna pi-
sma ozdravljenih, po-
sebnost takih, ki so vpo-
rabljali leta vsa mogoča
mazila brezuspešno. 2411

USTANOVLJENA LETA 1831.

USTANOVLJENA LETA 1831.

NAJVEČJA ZAVAROVALNICA AVSTRO-OGRSKE DRŽAVE

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg, Sv. Petra cesta 2., v lastnem domu
posluje v vseh zavarovalnih strokah.

Tekom leta 1911 zavarovalo se je 21.289 oseb za kapital nad 170 milijonov K
na življenje. Družba je izplačala škode že nad 1 milijardo in 63 milijonov K.
Premoženje družbe znaša nad 416 milijonov K. 1887

Najcenejše in najbolj učinkujoče odva-
jalno sredstvo!

Filipa NEUSTEINA poslajane odvajalne kroglice

(Neusteinove Elizabetne kroglice)

Pred vsemi drugimi podobnimi izdelki imajo prednost te
kroglice, prosta vsakih škodljivih primea, vsrabljajo se z
največjim uspehom pri boleznih v spodnjem delu telesa,
lahko odvajajoče, kri čisteče; nobeno zdravilno sredstvo ni
ugodnejše in obenem povsem neškodljivo, da bi preprečilo
izvor premnogih bolezni. Radi po-
slajane oblike jih radi uživajo otroci.
Skadljiva 15 kroglicami stane 80 vin.
ovoj 8 školjke, torej 120 kroglic, stane le 2 K. Če se pošlje
naprej K 2.48, se pošlje franko 1 ovoji. 3448

Svarilo! Nujno se svari pred po-
narejanji. Zahtevajte Filipa
Neusteinova „odvajalne kroglice“. Pristine le, če
nosu vsaka školjka in navodilo našo zakonito
varstveno znamko in rdeče črtno tiskano „Sv.
Leopold“ in podpis „Filip Neustein, Apotheke“.
Naše trgovsko sodniško zavarovanje embalaže
morajo imeti našo tvrdko

Filipa Neusteinova lekarna
„pri sv. Leopoldu“
Dunaj, Plankengasse 6.

Zaloge v Ljubljani: **Rihard Sušnik, lekarnar,**
in v več drugih lekarnah.

VAJENEC

se takoj sprejme v starosti 14 let za kamnoseško
obrt. **L. Suštoršič, kamnosek, Glince št. 10, p. VIš**
pri Ljubljani. 3781 3

Vsaka mati

se mora razveseliti, da imajo močnate je-
dila, kakor štruklji, cmoki, pečiva, torte,
narastki, pudingi, klpniki, krofi, krpice,
buhtelnj, krivoi, rezanci, omleti, palačinke,
vlianci, rogljički, žličniki, štruce itd. v
mnogih slučajih posebno za otroke pred-
nost pred mesni ali sestavljenimi jedili,
ako so pripravljena z dodatkom

dr. Oetker-jevega pecilnega praška

2713 po 12 vinarjev

kajti le tedaj so ne samo redilna, ampak
tudi lahko prebavna, česar se zopet
posebno pri otrocih ne more preceniti.
Napravite torej za Vaše otroke mnogo
takih močnatih jedi z dr. Oetker-jevim
pecilnim praškom, ki se dobi povsod z
več milijoni preizkuženimi predpisi.

ZDRAV, REDILEN, POCENI.

F. K. KAISER, puškar Ljubljana, Selenburg. ul. 6

3032
priporoča svojo največjo zalogo pušk in
samokresov ter lovskih priprav. — Avto-
matične pištole „Brownina“, Steyer' itd.
Najboljši topič „SALUT“.

V zalogi imam vse potrebščine za ribji lov v največji
zbirji po najnižjih cenah. Poprava koles (bicikljev)
ter njih deli. Popravila točno in cenó.
Umetalni ogenj. C. kr. prodaja smodnika.
Cenik zastonj in poštnine prosto.

Ceno Posteljno Perje

1 kg sivlega skubljenega K 2.—, boljsega K 2.40, pol be-
lega prima K 2.90, belega K 4.—, finega mehkega puha K 3.
prvo vrstnega K 7.— in 9.80. Sivlega puha K 6.—
P.—, belega finega K 10.—, prsnega puha K 12.—, od pet
kg naprej franko. 2420

Dooršene napolnjene postelje

Iz gostega, trpežnega, rdečega modrega ali belega inlet
(nanking) blaga i pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z
2 zglovnica, vsaka ca. 80 cm dolga, 60 cm široka, za-
dostno napolnjena z novim silvim, puhastim in terpežnim
posteljnim perjem K 10.—, s polpuhom K 25.—, s puh per-
jem K 24.—. Posamezne pernice K 10.—, 12.—, 14.—, 18.—.
Posamezne vzglavnice K 3.—, 3.50, 4.—. Pernice 200x140
cm velike K 13.—, 15.—, 18.—, 20.—. Vzglavnice 90x70 cm
velike K 4.50, 5.—, 5.50. Spod. pernice iz najboljšega gradiva
za postelje 100x116 cm velike K 13.— in 15.—, razpo-
lja od 10 K naprej franko proti povzetju ali predplačilu.

Maks Berger Dešenca št. a/235 Češki les.
Nihak riziko, ker se zamenjava dovoli ali denar vrne.
Bogati ilustr. ceniki vsega postelnega blaga zastonj.

Razširjajte Domoljuba.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Uzajemno podporno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

4 ³/₄ %

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanjim vlagateljem so za pošiljanje denarja na raz-
polago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Društveno lastno premoženje znaša čez 6.00000 K. Deležnikov je bilo koncem leta
1911 3143 z 18861 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 7.355.790 K.

Načelstvo:

Predsednik: **Andrej Kalan**, prolat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Dr. Fran Dolšak, zdravnik v Ljubljani.

Člani: **Dr. Ferdo Uskač**, stolni kanonik v Ljubljani; **dr. Jožef Gruden**, stolni kanonik v Ljubljani; **Anton
Kebiar**, dekan v Kranju; **dr. Fran Papež**, odvetnik v Ljubljani; **Karol Pollak ml.**, tovarnar v Ljubljani;
B. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; **dr. Viljem Schweitzer**, odvetnik v Ljubljani; **Luka Smolnikar**,
stolni vikar v Ljubljani; **dr. Alož Ušenčnik**, profesor bogoslovja v Ljubljani; **Fran Verbič**, c. kr. gimn. pro-
fesor v Ljubljani; **dr. Ivan Zajo**, zdravnik in deželni odbornik v Ljubljani; **dr. Ignacij Žitnik**, stolni kanonik,
drž. in dož. poslanec v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: **Anton Kržišič**, c. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: **Anton Čadež**, katehet v Lju-
bljani; **Ivan Mlakar**, profesor v Ljubljani; **K. Gruber**, c. kr. in. rač. oficijal v Ljubljani; **Avguštin Zajo**, c. kr.
rač. oficijal in posostnik v Ljubljani.

Manufakturna (gvantna) trgovina

Pri Miklavžu

Medena ulica (zraven loterije) Ljubljana

je bila vsled obilega obiska primorana prostore izdatno povečati. Tukaj najdete sedaj zelo svitlo in zračno trgovino, bogato založeno z najnovejšim blagom. Kupi se zanesljivo dobro, ker se ne preceni. Za jesen in zimo se vpelejo na zahtevo mojih častitih odjemalcev **tudi izgotovljene obleke in suknje za moške in dečke, pelerine in dežni plašči kakor tudi suknene in plišaste vrhne jopice za ženske.** Blagovolite iz prijaznosti med znance razglasiti. Jesensko in zimsko blago je dobro odbrano in že v veliki množini prihaja.

Veliko zalogo in ugodne cene najdete pri nakupu blaga za obleke

pri

R. MIKLAUC

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Ustanovno leto 1869.

Izgotovljene obleke in suknje

za moške in dečke,

ženske suknene in plišaste vrhne jopice

kakor tudi velika zaloga suknene blaga za moške in ženske obleke, perilno blago, pletene srajce hlače in nogavice, vse vrste rute in šerpe dobite v veliki izbiri v Ljubljani v trgovini

Pri Škofu

katera ima sedaj svoje prostore v Kardinomvi hiši zraven škofije ali nasproti gostilno „pri Sokolu“.

Pred Škofijo št. 3

Tukaj se cenjeni odjemalci dobro postrežejo ter se ne preceni.

Na sadnem trgu ni več moja trgovina torej pazite na sliko „škofa“, ki visi pri moji trgovini zraven škofije.

Št. 1038. 14kar. zlato K 15.—
Št. 1038. Novo zlato K 6.40
Št. 1064. Zlato na srebro K 2.70

Št. 1046. 14 karat zlato K 9.—
Št. 1046. Novo zlato K 4.70
Št. 1068. Zlato na srebro K 2.50

Kesal

se je dosedaj se vsak, ki je kupil uro, zlatino in srebrnino, predno je videl veleznimivi in bogato ilustrovani cenik

H. Suttnerja

v Ljubljani, Mestni trg št. 25
ker se je moral prepričati, da se dobi tam res dobro trpežno in okusno blago po niski ceni. Zahtevajte toraj predno se odločite za kak nakup cenik, ki se Vam dopošlje takoj, poštne prosto.

H. Suttner

Ljubljana

Mestni trg št. 25

Največja eksportna tvrdka ur, zlatnine in srebrnine.

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

Tovarniška znamka

„IKO“

Zastoni

dobi vsakdo

H. Suttnerjev

v eleznimivi in bogato ilustrovani cenik za ure, zlatino in srebrnino, kdor žrtvuje

5 vinarjev

za dopisnico na tvrdko

H. Suttner

v Ljubljani, Mestni trg št. 25.

Predno se odločite za nakup ur, zlatnine in srebrnine zahtevajte cenik.

Št. 1109. 14-kar. zlato z opal-kam. K 9.70

Št. 1149. Srebrna broške K 1.50

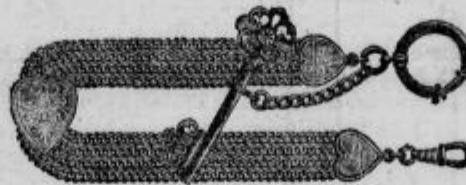
Zlato na srebro K 3.—

Št. 748. K 15.50

Št. 525. K 12.50

Št. 748. Srebrna cil.-rem., z dvojnatinim pokrovom, trpežno koleseje na 6 kamnov, K 15.50
Št. 525. Srebrna anker-rem., Roskopf, z dvojnatinim pokrovom, trpežno koleseje, K 12.50

Št. 873. Nikelnasta verižica z obeskom K 2.20
Št. 854. Srebrna verižica s srcem trivrstna „ 5.70
Št. 854. „ „ „ 4 vrstna „ 7.50
Št. 854. „ „ „ 5 „ „ 9.—
Št. 853. „ „ „ 6 šestimi srci „ 12.20
Št. 853. „ „ „ 8 „ „ 15.80
Št. 861. „ „ „ 10 „ „ 26.—
Št. 860. „ „ „ 15 „ „ 42.—

Št. 720. K 9.70
Št. 725. K 11.70

Št. 755. K 13.

Št. 735. K 13.—
Št. 736. K 13.70

Št. 735. Srebrna cil.-rem., z močnimi pokrovi, fino koleseje, na 6 kamnov, K 13.—
Št. 725. Jednaka nekoliko večja K 11.70
Št. 736. Jednaka nekoliko večja z zlatim obročkom, K 13.70
Št. 720. Srebrna cil.-rem., z navadnim kolesejem, brez okraska. K 9.70